

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy hónap 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 101.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, október 6.

Fogarast

visszafoglaltuk.

Kitakarodtak az oláhok a bolgár területeiről.

Budapest, október 5. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcátér:

Románia elleni harc vonal:

Orsova környékén csapatainkat nyugati irányban visszaszorították. Petrozsénytől délre az ellenség a határhágók felé visszavonul. A Fogarasnál előrenyomult szövetséges haderők a városon túl jutottak. Az erdélyi keleti arcvonalról egy erős román támadáson kívül, amelyet Szovátánál visszautasítottunk, más jelenteni való nincs. Az al-dunai román átkelés eredménye, amelyet az entente szokott tulzással hirdetett, a szövetséges vezérkarok jelentéseiből ismeretes. Az ellenség sokkal rövidebb idő alatt hagyta el a bolgár területet, mint amennyi idő alatt arra léphetett. Derék dunai flottillánk határozott és bátor fellépése ezekre az eseményekre döntő befolyással volt.

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harc vonala:

Nincs különös esemény.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harc vonala:

Wolhyniában az ellenség minden kísérlete a negyedik hadsereg arcvonalának megingatására tegnap is teljesen eredménytelen volt. Az oroszok súlyos veszteségeket szenvedtek. A Stochod alsó folyása mentén ellenség gyengébb előretörései hasonló kudarccal végződtek.

Olasz harcátér:

A Karszt fensíkon a tüzérségi harc teljes hevésséggel tart. Az ellenséges gyalogság helyenként megkísérelte, hogy támadásra induljon, ágyutüzünk azonban ebben megakadályozta. A Fleims völgyi arcvonalon a tüzérségi harc tovább tart. Helyzet változatlan. A Cionen csapataink a szeptember 23. és október 2. közötti időben harmincöt eltemetett olaszt mentett ki. Összesen 482 foglyot szállítottak be, hat géppuskát, három bombavetőt és sok puskát zsákmányoltak.

Délkeleti harcátér:

Albániában nem történt különös esemény. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Október 6.

Arad, október 5.

Köröskörül vörösen izzik az ég s az őszi szélben falvak égnek távol... Ep úgy, mint akkor! Es a messzeség ágyuk villogó tüzétől világol. A meggyuladt föld reszket úgy, mint akkor s rut ellenség a szent magyar határon s a szürkésapkás honvéd vérbe gázol, mint egykor véletel, ti vitéz tizenhárom!

Szüksége volt e földnek titeátok! S jöttetek, mint zugó fergeteg. Az ajkatoknak egyetlen szavára: utána-tok egy ember-rengető... S vízek örvényén, tüzek tengerében kergettétek az ellent száz határon, s amig idegen állt a honi földön: meg nem pihent a dicső tizenhárom!

Az utatok: az üstökösök útja! A végtelenből jöttetek talán s a lelketek a csillagpályát futja a régi magyar hősök oldalán. Megálltatok egy percre itt fölöttünk s valóvá lett egy csodás, fényes álom: A magyarnak minden ellenségét összetörte ez a tizenhárom!

Azt mondják: egyszer eltörött a kardjuk s beszélnek róluk rémes rut mesét: a magyar anya ezzel a mesével ijeszté egykor siró gyermekét: bitófát ástak volna künn a sáncban s nehéz köd ült meg az aradi váron, midőn meghalni ment a legvitézebb, az elfelejthetetlen tizenhárom!

Megölték őket! Azt mondják! Ki volna oly balgatag, hogy hinne e regében? Esmét megölhet-e a földi fegyver? Es nyugodalmat vehetni-e véren? A Krisztusoknak van-e földi sirjok? A temetőkön van-e nyugodt álom? Szentségtörés, hogy titeket megölték ti mindörökké élő tizenhárom!

Az októberi virradat ködében elszálltak ők a bitófák alól s elmentek mind az ellent felkeresni a merre magyar ágyuk szava szól. Tudjátok-e, hogy győzelemre szállva, kik küzdenek az erdélyi határon? Magyar dicsőség könyves vértanúi: ti, vagytok most is ott — ti százszor megáldott, ezerszer siratott vitéz tizenhárom!

Ti vagytok ott a nagyszebeni síkon, ti vagytok ott a Hargitta alatt, ti áztok ott a havas fergetegben, ti alkottok ott büszke ércfalat. Ti voltatok a mult és a jövődőt ti szerzitek meg nekünk minden áron: magyar honvédeknek örök példaképe: az aradi sáncban örökéletűvé szentelt tizenhárom!

(.)

Tengeri események:

Negyedikén este egy tengeri repülőrajunk a Crado melletti ellenséges repülőállomásra, továbbá katonai építményekre Monfalcone-ban, San Canzianoban és Staranzanoban igen jó eredménnyel dobott nehéz, közép és könnyű bombákat. Repülőgépeink, dacára a heves ellenséges lövetésnek, sértetlenül bevonultak. **Hajóhadparancsnokság.**

Lucktól keletre visszavert orosz támadások.

(Visszavonul az oláh sereg minden fronton.)

Berlin, október 5. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcátér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy harc vonala:

A Sommetől északra levő csata-téren az ellenséges gyalogsági támadásokat megelőzően tüzérségi tevékenység a legnagyobb hevésségre fokozódott. A rohamra induló ellenséges gyalogságot legtöbb helyen már tüzérségünk lefogta. Így teljesen összeomlott egy angol támadás a Mouquet major és Courcelette között. A Courcelette és Haucourt la Baye között előretörő ellenség csak Lesas mellett jutott állásunkig, ahol gyalogságunk az angol gyalogságot ennek nagy veszteségeivel legyőzte. Hasonlóképp meghiusult vonalaink előtt egy a Rancourt-Bouchavesnes vonalból indított francia támadás. Fregicourt és Rancourt között tegnap reggel heves harc dult. Itt néhány árkot elvesztettünk.

A német trónörökös harc vonala:

A Maas két oldalán élénk tüzérségi harc.

Keleti harcátér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének:

A Stochod arcvonalon gyengébb ellenséges osztagok többször eredménytelenül előretörték. Lucktól keletre az oroszok minduntalan megújították bosszú támadásaikat. **Nem értek el semmit.** A támadások hullámaival tüzérségünk, gyalogságunk és géppuskáink minden alkalommal összelövéldözték. Csak Zubilnótól északra nyomultak be gyenge osztagok állásainkba, ahonnan rögtön ismét kivetítettük őket. Repülőink, akik a táborok, gyülekezett csapatok és vasuti telepek ellen intézett sikeres támadásokkal az ellenségben már előző napokon is kárt tettek, tegnap számos

bombával felgyújtották a rosyczei pályaudvart és a közeli hadtápberezéseket.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

Különösebb jelentőségű esemény nem volt.

Erdélyi harcok:

Petrózsénytől keletre több ízben visszavertük a román támadásokat. A Barany kut vidékén még 2-án támadásra indult második román hadsereg az Olt völgyben a Sinka mögé visszavonult és tovább északra is hátrált. A hátszegi hegységben a Strigy völgy két oldalán az ellenség hiábavaló veszteségteljes támadásai után a határmagaslatokra húzódik vissza. A Duna mentén Orsovánál egy ellenséges előretörés tért nyert.

Balkán hadszíntér:

Mackensen vezértábornagy hadserege:

A karaormancobatinui vasutól keletre az ellenség támadásait épügy, mint másodíkon visszavertük.

Macedóniai hadszíntér:

A Midze planina magaslatot az ellenség tartja. Egyébként a helyzet a Prespa-tótól egészen a Strumaig változatlan. A Struma balpartján folyó harcokban Jenikőj falut ismét elvesztették. Ludendo ff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az orosz belügyminiszter Anglia ellen.

— Távirati tudósítás. —

Bern. A Journal pétervári kiküldöttje jelenti: Az ellenség az egész keleti fronton, a Pripiettől a Kárpátokig élénk aktivitásban van. Ez arra a valószínű föltevésre jogosít, hogy Hindenburgnak tervei vannak. Hadifoglyok ezrei s a környék lakosságának férfinépe tíz nap óta éjjel-nappal dolgozik a védelmi munkálatokon és hosszú vonatok szállítják szakadatlanul az anyagot és az erősítéseket. Hindenburgnak kiterjedt vasúthálózat áll rendelkezésére. Ki tudja, mi a szándéka. Csak meg akarja-e állítani az orosz előrenyomulást vagy nagy haderővel támadni akar-e? Annyi máris bizonyos, hogy a galíciai és volhyniai harcok nagyszabásúak lesznek. A válasza nem kell sokáig várnunk, mert Hindenburgnak, ha nagy dolgot készít elő, a máris fenyegető őszi eszések miatt nagyon sietnie kell.

Berlin. A „Münchener Abendzeitung“ kopenhágából érkezett jelentése szerint Protopopov belügyminiszter Londonból való visszatértekor kijelentette, hogy Anglia nem barátja Oroszországnak, inkább ellensége s annál veszélyesebb, mivel Oroszország ellen aknamunkát folytat, hogy Oroszországot szolgájává tegye. Stürmer közbenjárására ekkor fogadta a cár Protopopovot, aki a koronatanácsban kifejtette politikai programját, melyet egyetlen mondatban foglalt össze: „Országunkat magunk akarjuk vezetni, nem pedig évszázadokra idegen kizsákmányolók szolgájává tenni.“ Ezután következett be Sassonov bukása, majd most Protopopov kinevezetése.

Kopenhága. Pétervárról jelentik: Suchomilowot egészségi okok következtében vizsgálati fogságából elbocsájtották s egyben megengedték neki, hogy rendőri felügyelet alatt birtokán tartózkodhassék.

Nincs kormánya Görögországnak.

— Távirati tudósítás. —

Bern. A francia lapok a görög helyzetről azt írják, hogy a szövetségesek folytatják tevékenységüket a kerületekben az intervenció ellen. Lammiában a szabadelvűek lakásait felfegyverzetten megtámadták, Voloban, Viopessioban és Spatraban, Kalampotoban és Karombinál hatalmas tüntetések voltak. Attikában a helyzet napról napra komolyabb. Pelloponesoban a venizelista tüntetők több helyen összeütköztek az antivenizelistákkal.

Amsterdam. A Times jelenti Athénből: A király több államférfival tanácskozott az új kabinet megalakításáról. Valószínűleg koalíciós kormányt alakítanak. A király fogadta harminckét Krétából érkezett tisztnek sze-

rencse kívánatait, akik vonakodtak a nemzeti kormányhoz csatlakozni.

Luganó. András görög herceg Párisból Rómába érkezett. Rövidesen tovább utazik Athénbe.

Luganó. Stefáni jelentés Athénből október negyedike éjjelről: Hivatalosan közlik: A kormány, mivel az entente hatalmak képviselőjével nem érintkezhetett, ezt pedig a nemzeti érdekek fejlesztése akadályának tekintették, lemondott. A király a lemondást elfogadta.

Luganó. A legutóbbi görög minisztertanácsban Kalogeropoulos miniszterelnök és Karapanos külügyminiszter vonakodtak lemondani. Valószínűleg nemzeti kormányt alakítanak. Kérdéses, hogy a venizelisták részt vesznek-e a kabinetben, hogyha nem Venizelosz avagy pártive alakítja a kabinetet.

Harcok Párisban

a béke körül.

(Távirati tudósítás.)

Bern. Briand francia miniszterelnök legutóbbi nagy beszéde után kétszeresen érdekes és jellemző a vita, amelyet előkelő párisi lapok folytatnak néhány nap óta — a békeről. A Temps nap-nap után hevesen támadja Renaudelt, a Hinmanite szerkesztőjét, aki szeptember 25-én ezeket írja lapjában:

— Ha a francia kormány megelégedik arról, hogy a háború a francia nemzet védelmi harca és a kivívott győzelmek alapján olyan megoldást keres, amely a tartós béke lehetőségével, akár csak a mi fölfogásunk szerint is ellenkezik, akkor megtagadjuk közreműködésünket. Ilyen célra sem emberünk, sem pénzünk nincsen.

A Temps haragos cikkei nem szegték kedvét Renaudelnek. Lapja legutóbbi számában ezeket írja:

— Ha itt lesz a tél, a Temps is másképen gondoskodik majd. Az ország érdekében volna, ha idejében foglalkoznának a megoldás lehetőségeivel. Az idő és a helyzet most a legalkalmasabb, amikor Franciaország és szövetségesei sikereket mutathatnak föl.

Charles Maurras az Action Française-ban egyenesen hazaárulással vádolja meg cikkei miatt Renaudelt:

— Tud valamit Renaudel? írja. — Tartogat valamit Franciaország számára? Talán értesülései vannak az ellenségtől? Vagy megérezte, hogy a télen hátat fordít nekünk a hadszerencse? Vagy talán épen lázítani akar az országban, hogy megnehezítse a dolgunkat és megtörje a kitartásunkat? Meddig tűri az állam, hogy saját erejét ellene, biztossága ellen fordítsák?

Rotterdam. A Manchester Guardian vezércikkben elítéli Lloyd George nyilatkozatát az Egyesült-Államok békeközvetítése ellen. A béke közelebb hozása, mondja a lap, egy napon mégis csak a semlegesek és pedig főleg Amerika részéről történhetik. Nem értjük ezért, miért tartja Lloyd George szükségesnek visszautasítani minden beavatkozást. Másnemű beavatkozás, mint valamely eszme megpendítése, vagy valamely tanácsadás amugy sem történhetik, már pedig nem tudjuk, miért ne hallgassuk meg alkalmas időben washingtoni államfők tanácsadásait és miért ne vegyük azokat barátságosan figyelembe. Nem

tudjuk, miért utasítanak vissza egy javaslatot, mielőtt az egyáltalában megtörtént. A lap nem hiszi, hogy elérkezett az ideje valamely semleges közvetítésnek, rámutat azonban arra, hogy Lloyd George hadügyi államtitkár és hogy csak a miniszterelnök, illetve csak a külügyminiszter van feljogosítva a nemzet nevében beszélni, ha Anglia tényleg súlyos okokból nem volna hajlandó politikai céljait az Egyesült-Államokkal megtárgyalni.

Oroszországnak

véreznie kell Angliáért.

— Távirati tudósítás. —

Bern. A Times írja: Azok a sikerek, a melyeket a picardiai csataterem kivívunk, ne fordítsák el tekintetünket az orosz frontról, de a balkáni hadszíntérről sem. A keleti front jelentősége azóta, hogy Románia megüzente a központi hatalmaknak a háborút, fontosságban még emelkedett, mert közvetlen lehetősége nyílt annak, hogy az osztrák-magyar monarchiát és Németországot keleti szövetségeseitől elszakíthassuk. A műveleteknek ebbe az irányba kell csoportosulniuk és amennyire a romániai belső csapatmozdulatokból erre következtetni lehet, az előkészületeket meg is tették s nemsokára ki fog alakulni a dunai műveleteknek ez a karaktere, annál is inkább, mert a bolgár-német offenzíva nyugvópont-hoz ért.

Ezt a támadó akciót az általános orosz offenzívának föltétlenül támogatnia kell, pedig mintha ez is ellanyhult volna. Ellenségeink azt hirdetik, hogy az orosz hadsereg emberanyaga ismét felőrlődött, a nehéz tüzérség anyaga pedig kifogyott. Mi viszont meg vagyunk győződve arról, hogy a beállott őszi idő lassította meg szövetségünk offenzíváját.

A balkáni operációk sulya délre, Macedóniába helyeződött. A harcok menetét Sarraill idézi, aki az iniciatívát kivette a bolgárok kezéből és offenzív erejét működésbe hozta. Egyelőre alakuló és átmeneti harcok folynak ezen a terepen, melyek azonban bevezetői a legnagyobb műveleteknek. Nincsen sehol hadsereg, amely annyi dícséretet érdemelne, mint a szalonkői haderő, mely távol erőfeszítéseitől, egy kétes barátságú államba ékelődve, operációs bázist teremt magának és offenzívába lép, bár a jól lefolytatott defenzíva is a legnagyobb dícsőségére válnék. Ez a sereg fogja megvalósítani azokat a feladatokat, melyeket a Balkán déli részén magunk elé tűztünk.

Görögország válaszuton.

(Lemondott a görög kormány.)

— Távirati tudósítás. —

Rotterdam. A Daily Telegrafnak táviratozók Kanaából: Konstantin király megkérdezte Venizelosztól, hogy mely esetben hajlandó őt támogatni. Erre Venizelos úgy a maga, mint a liberális párt nevében azt válaszolta, hogy csupán csak olyan kormányt támogatna, amelyik Bulgáriának hadat üzenne. Ahhoz nem ragaszkodik, hogy akár őt, akár hívei bármelyikét a kormányba bevegyék. A Daily Telegraf tudósítója, ehhez a távirathoz hozzáfűzi, hogy a görög nép egyesüléséről szó sem lehet, amíg a király és Venizelos nem békülnek ki.

Rotterdam. Athénből jelentik: Konstantin király összehívta a minisztertanácsot, amelyen valamennyi miniszter megjelent. A király kívánságára nyilatkoztak affelől, hogy a háborút, avagy a semlegeséget óhajtják-e? A kormány többsége a háború mellett foglalt állást, amire a király elfogadta lemondásukat. Az új kormányt valószínűleg *Dimitrakopoulos* fogja megalakítani, amelynek három venizelista tagja is lesz.

Rotterdam. Athénből jelentik a Daily Nevsnak: A kormány egyik tagja szerint Görögország végleg lemondott a háborúban való részvételéről.

Egyetlen feladatuk most, hogy olyan kormányt alakítsanak, amely fenntartja az érintkezést az ententával. András herceg — a király egyik fia — véleménye szerint Görögország öt-hat napon belül a harcoló államok sorába lép be.

Lugano. Athéni jelentések szerint az entente kebelében ellentétek vannak a Görögországgal követendő rendszabályokat illetően. Az entente minden eddigi törekvése meghiusult Konstantin király szilárd elhatározásán, hogy országát semlegesnek tartsa meg. Az entente azonban mindig újabb és újabb tervekkel hozakodik elő. Az olasz katolikus tröszt lapok jelentése szerint azonban a görög válság megoldása valószínű, mert a jelenlegi kormány visszalép és helyét olyan kormánynak adja át, amely az entente bizalmával rendelkezik. Az új minisztereknek Venizelosz-pártiaknak kell lenniük. Egyebekben az athéni kormány és az entente hatalmak között élénk tárgyalások folynak továbbra is.

A Secolo értesülése szerint, Venizelosz Szalonikiba való érkezésekor az egyesült entente csapatok tisztelegtek előtte. A fogadtatáson Sarrail tábornokkal az élén az orosz főkonzul kivételével az összes követségi testületek megjelentek.

Halálra ítélték egy tüzért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A szegedi honvéd hadosztálybíróság — mint lapunknak írják — Steiner Dezső lugosi tüzér ügyében ítélték, akit harmadszori szökés büntetésével, kétféle lopással, sikkasztással, katonai öröknek való ellenszegüléssel és függelomsértéssel vádolt a honvédtüzség. A tárgyaláson Annau Adám őrnagy elnökölt, a tárgyalást Köhegyi Andor dr. százados-hadbíró vezette, a vádhatóságot Diósszilágyi József dr. főhadnagy-hadbíró képviselte, a vádlottat Vitányi Iván dr. főhadnagy-hadbíró védte. A hadbíróság agyonlövés általi halálra ítélte a tüzért.

Steiner Dezső, aki 23 éves, budapesti illetőségű iparos, a lugosi 20. honvéd tábortárcakütegnél szolgált. Több hónapig volt a harc-téren. A vád szerint a szökést első ízben 1916. március 16-án követte el Lugoson. Nagybodófalura szökött, két nappal később elfogták a esendőrök. Ezután újabb szökést követett el, de ismét elfogták. Április 4-ikén megszökött a lugosi pótüteg fogdájából. Április 7-én elfogták Budapesten, az államrendőrség letartóztatta. A vád szerint azért szökött meg, hogy kivonja magát a katonai szolgálat teljesítése alól.

Nagybodófalván feltörte Pusztai Sándor lakását, ahonnan elloptott 800 korona készpénzt. A sikkasztást a vádirat szerint januárban követte el a 8. honvéd tábortárcakütegnél, ahol mint irnok működött. Két tüzér részére pénzküldemény érkezett, az egyiknek ötven, a másiknak husz korona. Steiner nem vezette be a küldeményeket az értékposta-könyvbe, hanem saját maga fölvette a pénzt a lugosi postahivatalban.

Letartóztatása után Lugosról a szegedi honvédkerületi fogházba szállították. Junius 14-én a fogház udvaráról magánzárkájába akarták kísérni az őrk. A tüzér ellenszegült, fölkapott egy vaslapátot és azt kiáltotta, hogy

agronóti azt, aki feléje közeledik. Másnap meg akarta támadni Soós Lajos őrmestert, a fogház kulesárát, csak az utolsó pillanatban sikerült meghiusítani a szándékát.

A tüzér ügyét rendes bírói uton tárgyalták, mert amikor a vádbeli eseményeket elkövette, még nem rendelték el a statáriális bíráskodást. Egy hónappal ezelőtt már tárgyalta ez az ügyet a szegedi hadbíróság, a tárgyalást azonban a bizonyítás kiegészítése végett akkor elnapolták.

A vádlott tagadta azt, hogy meg akart szabadulni a katonáskodástól. Nem úgy szökött meg, hogy nem akart volna többé visszatérni. Márciusban egy nő után szökött meg, áprilisban pedig azért szökött Budapestre, hogy találkozzék az édesanyjával, akit másfél éve nem látott. A többi vádat beismerte.

A vádlott a tárgyalás folyamán föltűnő viselkedést tanúsított, mintha nem volna normális az észjárása. Amikor például a bíróság tagjai visszavonultak tanácskozássra, az elnök figyelmeztette a szuronyos őrköt, hogy vigyázzanak a vádlottra.

— Sose féltsenek engem, — mondta hetfőként a tüzér — nyugodtabban ebédelek én, mint a bíró urak!

Általában semmi megbánást nem mutatott, rideg egykedvűséggel, a sorsába való beletörődéssel válaszolt a kérdésekre. Önérzetes büszkeséggel hivatkozott harcéri szolgálatára.

Nem rendült meg, amikor a tárgyalásvezető hadbíró kihirdette a halálos ítéletet. Bámulatos nyugalommal hallgatta, hogy a hadbíróság agyonlövés általi halálra ítélte.

Amikor közölték vele, hogy megfelelőbbéheti a halálos ítéletet, legnagyobb meglepetésre ezt válaszolta:

— Nem felebbezek! Kivánom azonnali kivégzést!

A védője próbálta rábeszélni, hogy ne nyugodjék meg az ítéletben, a nyakas vádlott azonban hajthatatlan maradt.

Aradra menekült urileány öngyilkossága.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma délután sajtóságos körülmények között vált meg az élettől Izsák Szeréna 17 éves hunyadmegyei menekült urileány. Az életunt fiatal teremtés apjával, Izsák Ignác banicai jómódu kereskedővel és annak feleségével — aki az öngyilkosnak mostohaanyja volt — mult hó 10-én érkezett Aradra és Schweiger Samuel Pécskai-ut 21. szám alatt lakó ségai kereskedőnél vett lakást.

A leány szülei egész nap a városban tartózkodtak és munka után néztek, mert megvárakozott pénzüket veszedelmes gyorsasággal kezdett leolvadni. A komoly leányka maga is elhatározta, hogy munka után néz és ezzel is könnyít szülei helyzetén. Egy héttel ezelőtt, mint kiszolgáló leány állást vállalt a Központi kávéházban, azonban néhány napi ott tartózkodás után eltávozott, mert a tulajdonos nem tudta kellő módon foglalkoztatni. A forgalomhoz mérten ugyanis elég nagy személyzete van a Központi kávéháznak, így Izsák Szeréna ismét hazakerült.

Ma délután negyed 3-kor is egyedül tartózkodott a lakásukban. Kevéssel fél 3 előtt Schweiger Samuelné lövés zajára lett figyelmes és befutott Izsákék szobájába. Szomorú látvány tárult eléje. Izsák Szeréna a tükör előtt a földön feküdt és jobbkezeiben Browning pisztolyt szorongatott. A jobb halántékából, melyen nagy nyílás tátongott, patakzott a vér. Mellette a földön nagy porcellán labor feküdt, amelynek egyik szélé kicsorult. Schweigerné azonnal segítségül hívta az egyik szomszéd urat és a Benoid gyárban levő katonai raktárból az egyik hadnagyot. Gyorsan előhívták Stauder Andor dr. gáji hatósági orvost és Kovács Géza rendőrségedtisztert, azonban akkorra már a leányt halva találták. Az orvos megállapította, hogy a halál a tett elkövetése után alig 10 perc múlva következett be.

A halál okát még nem lehetett pontosan megállapítani. A Browning golyója valószínűleg nem érte a leány halántékát, mert a halálra szánt fiatal teremtés nem tudott a komplikált szerkezetű fegyverrel bántani. A halántékon talált seb, amelyen át az agyvelő egy része is kijött, valószínűleg a következőképpen keletkezett: Amikor a leány elsüthette a fegyvert, izgatottságában a földre zuhant és jobbhalántékával a mellette levő porcellán laborba vágódott és az edény a zuhanás következtében súlyosan megsértette a koponyacsontot, valamint az agyvelőt. Alkalmassal ez idézhette elő a halált. Érdekes, hogy a Browning-golyójának nyomát a szoba egyik falában felfedezheték. Megállapította a hatóság, hogy a fegyvert Izsákék Banicáról hozták magukkal és az egyik rokonuké volt.

Pontosan nem lehetett még megállapítani Izsák Szeréna végzetes eseményének okát. Az asztalon fehér levélpapírt és borítékot találtak, amiből arra következtetnek, hogy tette előtt valakinek írni akart, azonban időközben letett erről a szándékáról. Az utóbbi napokban a különben is komoly leányon a komorság jelei mutatkoztak. Mostoha anyja volt ugyan, azonban annak bánásmódja ellen sohasem panaszkodott, mert az asszony édes gyermeke gyanánt bánt vele. A családban legnagyobb egyetértés uralkodott és a mig Aradon tartózkodtak, sohasem történt közöttük összetűzés. Valószínű, hogy az érett gondolkodású leányra nagy hatással volt szülei egzisztenciájának a menekülés következtében történt összeomlása és az a körülmény is busíthatta, hogy ő munkájával nem tudta magát eltartani.

Oláh egyetemi tanár hadifogoly Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma délelőtt két hatalmas fogoly transzportot — körülbelül kétezeret, köztük tizenkét tisztet — hoztak katonáink az aradi várba. Csupa oláh foglyot, akik a legutóbbi Fogaras vidéki harcokban kerültek fogságunkba. Az oláh foglyok, csupa kitűnő anyag, javuk része a XI-ik oláh divízióba osztott 2., 21., 56. és 58-ik gyalogezredek katonái, akik — mint tudvalevő — az oláh hadsereg tiszteit adták. Az „Aradi Közlöny” munkatársainak módjában volt megfordulni a foglyok között a megfigyelési kapcsán beszélgetést is folytathatott egynéhányukkal.

A foglyok felszerelése kitűnő, még majdnem teljesen új, látszik, hogy alig használt. Fogságba kerülésüket egyhanguan — majdnem örömmel — viselik, csak a tisztjeik szemében csillog még a dac és a gyűlölet nem szeretemje. Csupa jól megtermett, karcsu legény, az uniformisuk meg mintha nem is harcéri szolgálatra, de városi parádéra készült volna. Finomkodók, modorosak, akiket nagyon meglátszik, hogy még csak nemrég kerültek a béke aszfalt katonáskodásából és nem edzette meg őket kemény katonák a dörgedelmes harc szilajsága.

— Minálunk — mondotta az egyik tiszt — egészen más a szellem, mint a monarchia hadseregében, a mi kaszárnya stílusunk. Katonai életünk sokkal közvetlenebb és a disciplinális feladata mellett is melegebb. És ez a mi erőnk. A mi katonánk vakon engedelmessé válik a parancsnak, de viszont parancs nélkül is hallgat a rabeszelésre, a meggyőzésre. Ez az oka aztán annak, hogy amikor a világháború kitörésekor első ízben volt szó, hogy mi is cselekvő részünket vesszük ki belőle; a hadseregnek egyáltalán nem volt inyére ez a beavatkozás. Amikor azonban tényleg megértett már a hadüzenet, akkorra mindenki meg volt nyugodva, a legutolsó közember is, aki szükségesnek, igazságosnak tudja és hirdeti.

Az egyik tiszt, Antonis Toneanu dr. főhadnagy a 2-ik gyalogezrednél, Jassyban — a hol az édesatyja a törvényszék elnöke, — egyetemi magántanár, mondotta az Aradi Közlöny munkatársának:

— Hogy miért tört ki ez a háború? Minekünk meglehet a magunk egyéni véleménye erről, de a való ok nem hiszem, hogy fedje ezt. Sok mindent hirdettek és ha elfogadjuk, hogy nemzetgazdasági jelentősége mellett, a fajok harca is ez a háború, úgy feltétlenül jogosnak és igazságosnak kell elismerni a mi beavatkozásunkat. Erdélyben a mi testvéreink élnek, önök azt mondják, hogy a legteljesebb jogban, jövedelmében, minden jogi elnyomatás nélkül. Mi ezt nem akarjuk hinni, mert úgy ítéljük, hogy egy faj, a maga fajbélije uralma alatt mégis csak jobban, gazdagosabban és felelősségmentesebben élhet. Ha a mi uralmunk alá visszakerülnek, nálunk „szabad román” a neve, míg önöknél mindig csak vad oláh marad.

Oláh főhadnagy, egyetemi magántanár — pláne az oláh közjog tanára — ajkáról hallani ezeket a szavakat s hozzágondolni is a gyűlöletet, melyet irántunk érez, majdnem egészen természetes és érthető. De furcsán fest ezzel szemben egy brailai 2. gyalogezredbeli közember — civilben zsidó kereskedő segéd — magyarázata.

— Amikor kiűtött a háború azt mondták, a magyarok elé megyünk. Az ezredes ur fölolvastott valamit s azt mondta, elnyomott oláh

testvéreinket szabadítjuk föl. Nem kell félni, mert egész utunk egyetlen diadalmenet lesz, három hónapnál tovább nem fog tartani a háború, mert a magyarok már amúgy sem bírják. Katonáságuk már nincs és politikusaik már egymással veszekesznek. A termésük is rossz és ha mi nem adunk búzát nekik, akkor muszáj megadni magukat, mert különben éhen halnak.

Egy másik:

— Parancsolták, hát jöttünk. Azt hittük, hogy csak amolyan nagy gyakorlat lesz. A tiszturak így is mondták. Amig átjöttünk a hegyeken, jó is volt minden. De aztán egy nap már nem kaptuk meg az addigi jó menzst, az ágyuk is nagyon nekünk támadtak. Nekem családom van otthon, öt gyerekem és jobb élni fogságban is, mint kinlódva elpusztulni a szuronyok alatt. Azt mondták, hogy egy kettőre vége lesz az egésznek. Fölfelé a Dunán hajókon rengeteg orosz visznek s valahol fenn már mélyen benn van az orosz és így egyszerre három oldalról özlöljük el az országot s tíz nap alatt Budapesten leszünk. Tovább aztán nem kell harcolnunk, csak bevárjuk, amig a franciák és angolok is végezni tudnak.

Együgyű naiv biztatások, mint amilyen a nép, amelyet néhány oktalan és nagyravágyó politikus a végőhidra küldött. Szinte szánakozni is lehet rajtuk, amint egymáshoz buva gubbasztanak a várudvaron. Őt napig maradnak itt megfigyelés alatt s aztán tovább viszik őket az ország belsejében levő fogolytáborokba.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Pénteken, október 6-án diszeldadás „Hadak útja, a székelyek harca”. (A. bérletben.)

* A vasárnapi szezonnyitó filharmonikus hangverseny zenekari próbái már szorgalmasan folynak. Berger Károly hegedűművész már megérkezett Aradra s a tegnapi próbán részt is vett a Zellner Sándor karnagytól vezényelt zenekar kíséretével. Mendelssohn hegedűversenyét fogja játszani, melyet 16 évvel ezelőtt Berger első mestere, Unger Mór adott elő a filharmonikus koncerten néhai Hőszy Jakab dirigálása mellett. Így a vasárnapi koncert szép művészetet nyújt majd a zenekedvelő közönségnek, mely e mellett a menekültek ügyét is támogatja, mert a koncert a menekültek javára tartatik. Jegyek Seherhagnál (Andrássy-tér 14.) korlátolt számban még kaphatók.

* A színház hírel. A Marci legújabb bohózatos operettnek vasárnapi bemutatójával teljesen elkészült a személyzet, a címszerepet, egy megcsontosodott adóhivatalnokot Győző játsza, kinek ez este bő alkalmat nyújt művészetét ragyogtatni. Várnai egy hivatalszolga szerepében fog brillírozni. Járai S. egy könnyűvérű nő csábítót játszik el. A nők közül Horváth Mici, Járai B., Benkőné külön-külön kitűnő szerephez jutnak, így a többi szerepek is elsőrendő kezekben vannak, u. m.: Delli, Kertész, Kiss Miklós, Herold stb. A Marci volt a fővárosi színháznak legjobb kasszadarabja, úgy, hogy minden előadását zsufolt ház kacagta végig. A mulattató szöveget élénkíti a szép zene és sok tánc. — A vasárnapi előadások. Vasárnap délután három és fél óraker mérsékelt helyárral Ripp-Ripp regényes operett kerül színre a címszerepben Róna Dezsővel. Lisbettet és a kékhegyek szellemét Z. Váradi Margit játsza, s a többi szerepek maradnak a régiék.

* Műkedvelő-előadás a menekültek javára. Az a lelkes gárda, amely összefogott, hogy egy nagystilű műkedvelő előadás rendezésével szolgálja a menekültek segítésének nemes célját, szorgalmasan tartja a próbákat, hogy az október 14-iki előadáson minél jobban részlegáljon a közönség érdeklődésére. A nagyszabású műkedvelőn a fővárosi kabarék legújabb számai kerülnek bemutatásra s egy kisebb szindarabot is betanulnak a szereplők.

* Balla Frigyes új festménye. A kiváló aradi festőművész, Balla Frigyes, akinek tehetségénél talán csak a szorgalma nagyobb, ismét gyarapította pompás alkotásainak számát azzal a művel, amelyet ma állított ki a Guttmann és Berger-féle üzlet kirakatában. A tükörkép, amelyhez egy bájos fiatal aradi leány ült modelt, finom konstrukciójával és kidolgozásbeli tökéletességével a legelső pillanatban megragadja figyelmünket és maradandóan lebilincselő hatása van. A művész eme legújabb vászna egyike legsikerültebb alkotásainak és talán nem bizonylunk rossz jósnak, ha kijelentjük, hogy az országos fórum előtt is sikere lesz vele.

* Két sláger vasárnap az Erzsébet-mozgósínházban. Az egyik címe „Ha a vége jó, minden jó”, egy igazán amerikai humorral megírt rendkívül szellemes, könyekig kacagtató vígjáték. A másik sláger címe „A védő ügyvéd”, egy igen megható társadalmi dráma. John nagyon szereti menyasszonyát, Elisabetet, de ez nem őt, hanem Carlos színészt szereti, akivel meg is szokik. John mindenütt keresi Elisabetet, míg végre egy nagy város vendéglőjében Carlossal együtt megtalálja. Carlos itt állapotban egy székkel a pincért megöli, amiért lecsukják. Elisabet kéri John-t, mentse meg Carlest, ez megígéri, ha szüleihez visszatér. Carlos ismét kiszabadul, de Elisabet nem tartja be szavát, hanem ismét visszatér hozzá. Carlos azonban nagyon durván bánik vele s a sok szenvedéstől összeesik. John nyomon követi s visszaviszi őt szüleihez. Végre belátja Elisabet, hogy John érdemes szerelmére és a felesége lesz. Legközelebb: Dr. Gal-el Hama.

* A könyek útja. (Az első Hella Moja film az Urániában.) Új és eredeti művésznő mutatkozott be tegnap a színházban. Megállapíthatjuk, hogy a bemutatkozás nagy sikerrel járt és hogy abban a megindítóan szép film-drámában a művésznő valóban megrázó és igazán tökéletes alakítást produkált, úgy hogy evvel az egy szerepével is belopódzott a közönség kegyeibe. Szinpompás, finom és artistikus sláger ez, melynek rendezése tökéletes, kiállítás a pazar, s önmagában véve is elsőrangú művészi produkció. Értékét a kiváló művésznő szereplése emelte, mert ez a nő a tökéletes színjátszást jelenti és a legkényesebb izlésnek és a legmagasabb igénynek mindenben megfelel. A közönség megértette ennek a csodás nőnek művészetét és a meleg sikereket minden jele azt mutatja, hogy a név hódítai fog. — Homunculusról fog beszélni az egész város, arról a nagyszabású szenzációról, melyet legközelebb mutat be az Urániaszínház. 5

* Amerikai szociálista dráma az Apollóban. Az a nagystilű film, amelyet pénteken mutat be az Apolló-színház, amerikai kép, amely meggyőzően hirdeti, hogy becselenség, amit kalmárlelkű amerikaiak művelnek, hogy ők azok, akik a háborút meghosszabbítják; sok száz hajórakományt muniációt indítanak el naponta az entente államok számára. Ez az amerikai film azonkívül róluak szól, amerikai testvéreinkről, ők azok, akik a gőgös, embervéran szerzett milliárdokat egymásra halmozó Kínust a jobb belátásra térítik. Ilyen szívünkhöz szóló háborus képet aligha készítettek még. Melletünk agítál, a mi igazunk mellett, holott Amerikában készítették, az új világban, amely sokszor mutatta meg eddig, hogy mily másként értelmezi a semlegességet, mint azt a becsületesség diktálná. A nagyszabású, rendezésében bámulatba ejtő film bizonyára nem kevesebb érdeklődést fog kiváltani, mint a Trilby. Péntektől kezdve az előadások 5, 7 és 8 óraker kezduenek. 8

Kun László festőművészt keresi a felesége.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Fekete ruhás, sápadt, szenvedő arcú, fiatal nő látogatta meg az Aradi Közlöny szerkesztőségét ma délután. Mintha egy sötét árnyék húzódt volna utána, olyan mélységesen megható volt az a gyász, amely körülvette s melyről annyit tudott nekünk elbeszélni.

Egy fél év óta a férjét keresi. Keresi szünetlenül, megállás nélkül, városról-városra, garnizonról-garnizonra. Kórházakból kórházakba járt, kikérdez mindenkit, akiről csak elgondolható, hogy valami utbaigazítást adhat neki arról, akit végtelenül szeretett s elfeledni nem tud. Görcsös reménytel kapaszkodik bele a leglehetetlenebb esetekbe s megingathatatlan hittel keres, vár, tűr és remél.

— Nem halhatott meg, megérezném, ha meghalt volna. Az ezredese azt mondta, hogy bajtársai eltemették, de miért nem küldték vissza akkor hozzám „halálcédulatait”. Beszéltem katonáival, akik nem látták elesni s mikor a Sant Michelről visszavonultunk, ottmaradt állítólag sebesülten az olaszok fogságában. De akármilyen van is a dolog, én nem hiszem, hogy meghalt. S éppen azért nem is gyászolom, megőrülök a fájdalomtól, ha érte gyászruhát kellene magamra vennem.

Nem volt erőnk vigasztalni a fiatal nőt, esőndesen megkérdeztük, miben lehet az Aradi Közlöny segítségére?

— Azért jöttem el az urakhoz, hogy az Aradi Közlöny nagy olvasóközönsége révén látható megtudhatnák valamit férjem sorsáról. Mert nem olyan közönséges ember volt, ki könnyen eltűnhetne a föld színéről, mint egy porszem, vagy sárga falevél, amelyet elfúj a vihar szele nyomtalanul.

Megkértük beszélje el a történetét.

— A férjem, Kun László festőművész volt, egyike a legnagyobb magyar tehetségeknek, akit tanárai egy második Munkácsy Mihálynak jósoltak. Még nem volt iskoláival készen, az iparművészeti akadémiának volt kitűnő növendéke s több kiállításnak kitüntetett részese, midőn a háború kitört. A frontra sietett s csakhamar mint hadnagy tért vissza, hogy régi szerelmünket törvényesítse. Szülei nem akartak e házasságba beleegyezni, mert családja nagyon gazdag. Bár egyszerű, családból származott, milliókat érő vagyona volt Csanádmegyében. Ő maga is sokat tartott magáról. S bár szeretett, talán nem is tett volna feleségévé, ha okos asszonyi ravaszossággal meg nem értetem vele, hogy ő nem az, akinek a szülei tartják, nem második Munkácsy Mihály, hanem egy egyszerű szerény talentum, akiből válhatik ugyan kitűnő grafikus, de soha világra szóló művész. Mindezt jobb meggyőződése ellenére mondtam, mert éreztem, hogy ha tehetségének magas szárnyalásából lehozom magam mellé a földre, sokkal könnyebben megfogja érteni szívem meleg szerelmét s egy boldog kis otthon csöndességét.

S csakugyan a haretérről hazajövet Nagyváradon meg is esküdtünk. Hat napig tartott a boldogságunk. A hetedik napon katonakötelessége újból elszólitotta mellőlöm. És én soha többé viszont ne lássam? De látni fogom ugye uraim? Önöknek is erős meggyőződése az, hogy látni fogom.

— Minden bizonnyal nagyságos asszony! — feleltük egyhanguan.

— S most arra kérem még, tanácsoljanak, mit tegyek? A vöröskereszthez már fordultam

sok-sok tudakozó iródát felkerestem. Összejártam az ország kórházait, most mondják hát meg, mit tegyek? De olyat mondanak, amely célra vezet, mert meglátják, hogy beleőrülök.

Nagy hallgatás keletkezett. Ki tudna itt tanácsot adni? Végre megszólalt a szerkesztőség egyik tagja:

— Keresse fel asszonyom a bécsi amerikai nagykövetet, az ő segítségével talán könnyebben odalehet férjhez az olasz fogolytáborok rejtekéhez.

A fiatal gyászruhás nő mohón, sietve írta fel a címet s mint a ki fut az elveszett boldogság után, gyorsan köszönt és távozott, keresni egy álmot, egy elvesztett reményt, egy képet, amely eltűnt s most csak két szem látja örökkön-örökké.

A kiűritett

Székelykeresztúron.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Tegnap érkezett haza Udvarhely- és Nagyküküllőmegyében tett hivatalos utjáról Drexler Béla miniszteri titkár, a székely kirendeltség marosvásárhelyi vezetője, aki Székelykeresztúr és környékén járt, az ottani lakosság gabonaállománya megmentése érdekében s akivel, beszélgetést folytatott az Aradi Közlöny munkatársa.

— Székelykeresztúr, — mondotta a miniszteri titkár — melyet a napokban szállt meg az ellenség, egy teljesen kiűritett város képét mutatta, a lakosoknak csak parányi része maradt a hivatalosan kiűritett helyen, ahonnan az utolsó órákig Sebesi alispán és Pálffy főszolgabíró intézték a hatóság munkáját. A város halott, üzlet alig volt nyitva és az egyetlen üzemben levő vendéglő kétszemélyes ebédet malacpecsenyével és feketével egy korona 80 fillérért adott. A jeplombok harangjait elvitték és általában minden értéket biztonságba helyeztek.

— Székelyudvarhely sorsáról, melyet védelem és harc nélkül adtuk fel, ott sem tudnak bővebbet.

— Segesvárra katonai engedély nélkül bemenni nem lehet, a polgári élet ugyyszólván szünetel, habár a hatóságok az utóbbi városban is, mely szintén kiűritett, helyükön vannak. Segesvárról elszállították, illetve biztonságba helyezték a Petőfi szobrot, ott aránylag még a székelykeresztúrinál is kihaltnak a polgári élet, a Csillag nagyszállodát katonai élelmeztől foglalták le. A katonai parancsnokság tilalmára szeszes italt még magánházaiknál se szabad kimérni.

— Ami a jelen körülmények közt legfontosabb: a polgári vagyon megmentése, arról a kormánybiztosság részéről, Erdőszentgyörgyön, illetve Balavásáron tartózkodó és onnan intézkedő Széll József főispán és báró Bornemissza János gondoskodik széles körtekintéssel és eredménnyel. Nemesak a terményeket, de a butorokat kivéve, a lakosság minden számottevő tulajdonát elszállítják vasúton Erdőszentgyörgy és Segesvár állomásokról s különös gondot fordítanak a gyerekek gondos elutaztatására is.

Széll főispán és báró Bornemissza hasonló gondoskodása Udvarhely, Nagykükül-

lön kívül Kisküküllőre is kiterjed és a menekülők élelmezése Erdőszentgyörgyön, ahol Marestorda tart fenn ellátási állomást és Balavásáron is teljében kielégítően történik.

Fogságunkba esett oláh tiszt naplójából.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egyik katonai parancsnokságunk előzenyessége folytán az Aradi Közlöny munkatársa átválthatta a fogságunkba került egyik oláh tisztnek naplószerű feljegyzését. A tisztet Nagyszebenből délre lezajlott harcokban fogtuk el. A feljegyzések azzal kezdődnek: hogy a zászlóalj, amelyhez tartozik, bevaggonirozták és ő volt az első, aki átlépte az erdélyi határt.

A napló azután elmondja, hogy helyreállították az oláhok a mi visszavonuló esapataink által szétrombolt vasút vonalat és az első dolguk az volt, hogy az összes feliratokat eltávolították a határmenti pályaudvar épületeiről. A kivaggonirozás után a zászlóalj Fenyőfalva irányában menetelt és csakhamar a Nagyszeben körüli harcokba avatkozott. A tiszt elfogták és ezzel be is fejezte hadiélmezeit, amelyek körülbelül majdnem egész pontossággal következők voltak:

Az első feljegyzés szeptember 3-ikáról datálódik és így szól: Éjjel 11 órakor vonaton Ploestibe mentünk, egész éjjel nem tudtunk aludni. Vonatunk nem tudta betartani a menetrendet, órák hosszáig vesztegelt kis állomásokon. Kruznában az a szerenese ért, hogy az állomáson átfutó vonatból újra láttam anyámat és apámat. A század tisztjei együtt érkeztek a legénységgel és igen jól mulattunk minden alkalommal. A legtöbb állomáson a lakosság kenyeret, dohányt és virágokat adott, sőt Buftesban kijöttek a vonathoz Erzsébet és Mária hercegnők, valamint Miklós herceg és szivarokat osztottak ki. A katonák lelkes óvációkban részesítették őket. Kitiltá állomás után egész éjjel a vonalon maradtunk, mert kisiklás történt előttünk.

Szeptember 5. Agyudörgést hallok, Alsóporumbák faluba rendeltek ki egy vizsgálat-hoz, mert a katonáink állítólag elpusztították a falut. A mi vonatunk volt az első, amely az innamar oláh Erdélybe befutott. A faluk, amelyek a határon innen vannak, szépek, nagyok, majdnem olyanok, mint a mi városaink, azonban majdnem valamennyi el volt hagyatva csak ott találkoztunk emberekkel, ahol oláhok laktak. A katonáink a saját élelmiszerükből adtak a lakosoknak, azonban sok bajunk volt az embereinkkel, mert legnagyobb részt be voltak rugva, minthogy az állomásokon a nép leitatta őket. A vonatunk Vörösteronyig ment. Az állomáson sok vonatot találunk, amelyeket a magyarok már nem tudtak elvinni. A magyar feliratok már mind el voltak távolítva és oláhok voltak helyükbe téve. Itt kivaggoniroztak beununket és mi gyalog Fenyőfalvára menekültünk. A mezőn mindenütt dolgozott a lakosság, leginkább nők, igen sok szép szarvasmarhát láttunk a legelőkön.

A napló azzal végződik, hogy a tiszt esapatai Nagyszebennél és attól délkeletre Schellenberk, Hermány és Dolmány vonalon ellenségre bukkantak, és parancsot kaptak az előnyomulásra. Néhány lappal odább gyorsan odavetett feljegyzés található, amely jelentés akart lenni a zászlóaljparancsnoknak és így szól: Kapitány ur parancsot kaptam a visszavonulásra, hova menjek a legutóbbi táborozási helyre, vagy pedig más parancsokat kapok?

Rövidesen a tiszt fogságunkba esett.

Anglia a Sommenél még ez évben befejezi a háborút.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Berlin. A sajtóhadiszállásról jelentik: Egy pontra nézve nem tud megegyezni az entente, mert míg a párisi sajtó csak sikereket lát, addig London hideg marad és számadásai között kutat. A nyugati offenzíva nagy lökései következtében előrehajlították a mi állásaink vonalát, de a tömegtámadásokban hiányzott az összefoglaló végső aktus, a sikernek kidolgozása: az igazi áttörés. Angliában ezt a szemrehányást feltűnő szókimondással írják meg, de annyira már nem mennek, hogy az áttörés mellett még az utolsó és egészt is követeljük: a német front felgöngyölését, amelyet célul ez az offenzíva már nagyon régen maga elé tűzött. Vagy talán teljesen letettek már az áttörés tervéről a szövetségesek? Ugy látszik, hogy az angol szívósság viszi a szót a haditanácsban és felismerték, hogy a megoldásnak egyetlen lehetősége, ha kipergőtűzelik az ellenséget az állásokból. Külsőleg legalább Anglia azt mutatja, hogy a háborút a végtelenségig akarja folytatni, belsejében azonban teljesen osztja a franciák forró vágyát, hogy még ebben az évben befejezze a háborút, még pedig a Sommenél.

A nyugati hadihelyzet következtében a német csapatok és a német ágyúk le vannak kötve. Olyan ellenség vagyunk, akinek az egyik keze a hátra van szíjazva. Azt hitték, hogy földhöz vágunk bennünket, de csalódtak, mert ember tartalékunk óriási és technikai készségünk átláthatatlan. A mi háborunk azonban a német nép háboruja és az elkeseredés, amelyet bennünk ellenségeinknek az a szándéka növelt nagyra, hogy kiirtson — megkésztette az erőket. A számbeli túlerő nem hozta meg ellenségeinknek a sikert. Még az sem, hogy amerikai repülők segítették a franciákat Verdunnál, mert ezt roppant izgató sportnak találták és hogy amerikai gránátok szántották fel a Somme terepet. A német arra kényszerítette magát, hogy emberfölötti erőt produkáljon és a német hadvezetőség kitanulta az amerikai pergőtűz fortélyát és értett ahhoz, hogy tömegeit kivonja az acél tengeréből. Defenzívánk fokozódóan fényes stílusú lett és a támadás visszaverésének eszközei megszaporoztak. Agyuparkunk hatalmasan megnövekedett és az angol, valamint a francia veszteséglílistákban a német zárótűz hatása végnélküli hasábokon jut kifejezésre. Roppant kemény a harc. Az ellenség állandóan megismétli a részlet támadásait, itt-ott juthat valamiesként előbb és befészkelheti magát egy-egy kisebb helyiségbe.

Tegnap is több helyről erős támadásra indultak ki az angolok és a franciák, miután ágyúik a legrettenetesebb tüzzel előkészítették a terepet az új harcra. Délután az angolok Thiepval irányából jöttek felénk, azonban a zárótűzünk nagyszerűen ereszkedett le és visszakergette az ellenséget már az első lépés után. Courcellet irányából is előre törtek az ostromhullámok, de nagyjából nem tudták állani elhárító tüzünket és csak egy kis rész fészkelte be magát az utra. Az angolok megbújtak a lyukakban és onnan ellentámadásunk fogja őket kiverni. Ezek az ellentámadások csak lassan mennek előre, mert előbb a kézi gránátdobók dolgozzák magukat közel az ellenség állásához.

Az angolok tegnap újra harcba vitték „szárazföldi flottájuknak” a Mastodon-motoroknak, a csodaszörnyeknek, maradványait. A legény-

ségnek meséket mondanak ezeknek a gépeknek a munkájáról. Szükség volt rájuk, mert az angol katonák már annyira félt a német gépfegyvertől, hogy az önbizalmát egy kicsit meg kellett erősíteni, mert bizony a német védekezés nagyon megrendítette azt. A harcok állandóan véresek és megsemmisítőek. Helyenkint az ellenségek egész délután és egész éjjel ide-oda hullámoztak és még reggelre sem volt vége ennek az elkeseredett küzdelemnek, habár siker és balsiker váltották fel egymást. Az ellenség reggelre négy kis fészket elfoglalt, de tovább már nem tudott előrejönni. Általánosságban ezek az elaprózott harcok, noha határozottan helyi jellegűek, végeredményükben egy igen széles alapon lefolyt nagy vállalkozásnak tekinthetők. A nap dicsőséggel mult el ránk nézve és állásaink szilárdak maradtak. A tüzéség nagyot művelt.

VAROS ES MEGYE.

Kinek van igaza?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma délután az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Lócs Rezső polgármester-helyettesét, akit arról informált, hogy a város hatósági üzletei még mindig nem felelnek meg azoknak a kívánásoknak és azoknak a várakozásoknak, melyeket a város közönsége különösen akkor fűzött hozzájuk, amikor a város vezetősége hónapról hónapra emelte ezeknek az üzleteknek számát, épen azért, hogy nehézségek nélkül láthassák el a közönség élelmiszer-szükségletét. Előadtuk a helyettes-polgármesternek, hogy most is napról-napra érkeznek panaszok a hatósági üzletek ellen.

Különösen sok a panasz — mondottuk — a Csernovics Péter-utcai hatósági üzlet vezetése ellen. Naponkint a legnagyobb botrányok színhelye ez a hatósági üzlet, melynek vezetője, egy fiatal hölgy, a kiszolgálás helyett inzultálja az üzlet közönségét. Az üzlethelyiséget a legtöbbször a délutáni órákban csak fél négykor nyitják ki, amikor a közönség óriási csoportban órák hosszat kénytelen várni a kiszolgálásra. Hosszas várakozások után, mikor a közönség zugolódása már komolyabb jellegűt ölt, az üzletet felnyitják és mindenféle gorombaságok közepette megy a már amúgy is türelmét vesztett közönség kiszolgálása.

A panaszra Lócs Rezső polgármester-helyettes a következőket mondotta:

— Napok óta mint tudjuk — tanítónők és tanítók ellenőrzik a hatósági üzletek üzemét. A jelentésekből azt állapíthatom meg, hogy a hatósági üzletek vezetői sehol sem hibásak, hanem mindenütt a közönség a hibás. Nem az üzletek vezetőit, hanem a közönséget kellene büntetni. A baj az, hogy a közönség fegyelmetlen, türelmetlen és indulatos. Ha valami elfogyott, akkor a kiszolgálókat okozzák és gorombáskodnak, vagy nem hiszik el, hogy az elfogyott dologból tényleg nincsen. A hatósági üzletek vezetői nem tudják állásukat megtartani a közönség gorombaságai miatt a minden üzletben állandóan változnak a vezetők. A Csernovics Péter-utcai üzlet vezetője is felmondta a napokban állását, mert nem tudja elűzni az üzlet közönségének inzultálásait. Amikor az üzletet fél négykor nyitották, az azért volt, mert az áruk elfogytak és azt be kellett szerezni. A közönség fegyelmetlensége és in-

dulatossága miatt az üzlet vezetői a legképtelenebb inzultusoknak vannak kitéve. Tehát mindenütt csakis a közönség a hibás.

Reformálják a városok élelmezését.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Köztudomású, hogy a kormány Magyarország közlelmezésének egységes intézésére élelmezési miniszteriumot akar szervezni.

Az előmunkálatok — mint az Aradi Közlöny értesül — már is folyamatban vannak a kormány felszólította az összes nagyobb városok közlelmezési hivatalait, hogy pontos és részletes statisztikát terjesszenek a kormány elé a városok szükségleteiről a az eddig követett beszerzési és élelem elosztási rendszer eredményéről.

Ha a kormány rendelkezésére állanak majd az adatok, a városok közlelmezési hivatalainak vezetőit ankétra hívták.

Első sorban a városok liszttel való ellátásánál nagyobb változásokra lehetünk elképzelhetőek. Először is megváltoztatják az őrlési és keverési százalékot. Szó van arról, hogy az egész országra kötelező egyformán kevert kenyérlisztet állíthatnak elő a malmok, még pedig 40 százalékgig árpával és zabbal, illetve, a hol kukoricakészletek vannak, kukoricával keverve. A kenyérliszten kívül csak egy jobb minőségű tészta liszt előállítását vették tervbe a nullás liszt forgalomba hozatalát megszüntetik.

A takarmányhiány következtében a levágásra kerülő husmennyiség feldolgozására és országos egyenletes elosztására konzerv és füstölt húsz központot létesítenek.

A cukor készletek elosztása szükségessé teszi a cukorfogyasztás korlátozását.

A burgonya és hüvelyek rekvirálásával olyan készletekre számít a kormány, hogy egységes maximált áron és korlátozott fogyasztás mellett minden városnak biztosíthatnak megfelelő készleteket. A kormány kilásba helyezi, hogy egy hónapon belül abban a helyzetben lesz, hogy az összes elsőrendű élelmiszer készletekről pontos adatok alapján tájékoztathatja a városokat, hogy mily mennyiségű élelmiszerekre, fűtőanyagra és bőrre tarthatnak számot.

Az élelmiszer elosztását továbbra is a városi hatóságokra bízzák. Egyszermind a kormány az összes városok közlelmezési hivatalait felszólítja, hogy az elosztásra vonatkozó javaslatokat még október havában készítsék el a később összehívandó ankétra már kész és kidolgozott tervezetekkel álljanak elő.

Gyári munkások élelmezése. A katonai parancsnokság nagy súlyt helyez arra, hogy a gyári közlelmezési üzlet, amely gyári célokat szolgál és amely hivatásának eddig kitűnően megfelelt, a munició gyártással foglalkozó összes aradi munkásokat tökéletesen lássa el. A gyári hatósági üzlet tudvalevőleg eddig csak a Weitzer vaggongyár, a Marta és a Hungária gyárak munkásait szolgálta ki szükséges élelmicikkekkel. Ma délután Lócs Rezső polgármester helyettes elnöklésével egy vegyes bizottság, melyben részt vett az aradi katonai parancsnokság képviselője is, tartott ülést, melyen elhatározták, hogy a Rutkovszky, Hendl, Assael és a villanygyár munkásainak ellátását is ehhez az üzlethez osszák be. A munkások beosztásának módzatait és feltételeit a bizottság megbeszélte és azt a holnapi közlelmezési bizottság elé fogják terjeszteni.

Vidéki előfizetőinket

tisztelettel felkérjük, szíveskedjenek szeptember végén lejárt előfizetéseiket — a mellékelve volt postautalvány felhasználásával — megújítani, nehogy a lap rendes küldése fennakadást szenvedjen.

Neueste Nachrichten.

Der Budapester Generalstabsbericht.

Amtlich wird verlautbart: Budapest, 5. Okt.

Oestlicher Kriegsschauplatz:

Front gegen Rumänien:

In der Gegend von Orsova wurden unsere Truppen in westlicher Richtung zurückgedrängt. Südlich von Petrozsény weicht der Feind gegen die Grenzspässe. Die bei Fogaras vordringenden verbündeten Streitkräfte sind über die Stadt hinausgerückt. Von der siebenbürgischen Ostfront ist ausser der Abwehr eines starken rumänischen Angriffs bei Szovata nichts zu melden. Das Ergebnis des von der Entente mit gewohnter Aufmachung verkündeter Donauübergang, ist aus den Meldungen der verbündeten Generalstabe bekannt. Der Feind verliess den bulgarischen Boden rascher, als er ihn zu betreten vermocht hatte, war bei dem Verlauf dieser Ereignisse das entschlossene, tapfere Eingreifen unserer braven Donauflotte von ausschlaggebender Bedeutung.

Heeresfront des Generals der Kavallerie Erzherzog Karl:

Keine besonderen Ereignisse.

Heeresfront des Generalfeldmarschalls Prinz Leopold von Bayern:

In Wolhynien blieben auch gestern alle Anstrengungen des Feindes, die Linien der vierten Armee ins Wanken zu bringen, völlig ergebnislos. Die Russen erlitten schwere Verluste. Am unteren Stochod unternahm der Gegner mit gleichem Misserfolge schwächere Vorstösse.

Italienischer Kriegsschauplatz:

Auf der Karsthochfläche ist die Artillerie-schlacht in vollem Gange. Stellenweise versuchte die feindliche Infanterie zum Angriff anzusetzen; unser Geschützfeuer hielt sie jedoch nieder. An der Fleimstalfront dauern die Geschützkämpfe fort, doch blieb die Lage unverändert. Am Cimone haben unsere Truppen in der Zeit von 23. September bis 2. Oktober 35 Italiener aus der Verschüttung geborgen. Im ganzen wurden 482 Gefangene eingebracht, 6 Maschinengewehre, 3 Minenwerfer und viele Gewehre erbeutet.

Südöstlicher Kriegsschauplatz:

In Albanien nichts von Bedeutung. Höfer, Feldmarschalleutnant, der Stellvertreter des Chefs des Generalstabes.

Ereignisse zur See:

Am 4. Oktober abends hat ein Seeflugzeuggeschwader die feindliche Seeflugstation bei Grado, dann militärische Objekte in Monfalcone, San Canciano und Staranzano mit schweren, mittleren und leichten Bomben, mit sehr gutem Erfolge belegt. Die Flugzeuge sind trotz heftiger Beschiessung alle unverseirt eingerückt. Flottenkommando.

Der Berliner Generalstabsbericht.

(Amtliche Meldung.)

Berlin, 5. Oktober. Grosses Hauptquartier.

Westlicher Kriegsschauplatz:

Heeresgruppe des Kronprinzen Rupprecht von Bayern:

Auf dem Schlachtfelde nördlich der Somme wuchs die starke Artillerietätigkeit vor den Infanterieangriffen der Gegner zu grössten Heftigkeit. An den meisten Stellen blieb die zum Sturm angetretene feindliche Infanterie bereits in unserem Feuer liegen. So brach ein englischer Angriff zwischen dem Gehöft Mouquet und Courcellette völlig zusammen. So gelangte

der zwischen Courcellette und Hancourt-la-Paye vordringende Gegner nur bei Lesas bis in unsere Stellung, wo die englische Infanterie mit schweren Verlusten der unsrigen unterlag. So scheiterte ein über die Linie Rancourt Bouchavesnes geführter französischer Angriff vor unseren Linien. Zwischen Fregicourt und Rancourt wurde am gestrigen Morgen heftig gekämpft. Hier haben vier einzelne Gräber verloren.

Heeresgruppe des Kronprinzen:

Beiderseits der Maas lebhafter Artilleriekampf.

Oestlicher Kriegsschauplatz:

Heeresfront des Generalfeldmarschalls Prinzen Leopold von Bayern:

An der Stochodfront mehrere vergeblichen Vorstösse schwächerer feindlicher Abteilungen. Immer wieder erneuerten die Russen ihre wütenden Angriffe östlich von Luck. Sie haben nichts erreicht. Jedesmal wurden ihre Angriffswellen von der Artillerie der Infanterie und den Maschinengewehren zusammengeschnitten. Nur nördlich von Zubilno drangen schwache Teile bis in unsere Stellung vor, aus der Sie sofort wieder geworfen wurden. Unsere Flieger, die auch an den vorangegangenen Tagen durch erfolgreiche Angriffe auf Lager, Truppenbereitstellungen und Bahnanlagen den Gegner geschädigt hatten, steckten gestern durch Abwurf zahlreicher Bomben den Bahnhof Rosyze und die in seiner Nähe liegenden Etappeneinrichtungen in Brand.

Front des Generals der Kavallerie Erzherzog Karl:

Keine Ereignisse von besonderer Bedeutung.

Kriegsschauplatz in Siebenbürgen:

Östlich von Parajd wurden mehrmals rumänische Angriffe abgeschlagen. Die noch am 2. in die Gegend von Bekokten zum Angriff geführte rumänische zweite Armee ist im Altal hinter die Sinka gewichen, befindet sich auch weiter nördlich im Rückzuge. Nach den vergeblichen verlustreichen Anstrengungen im Hätzeger Gebirge beiderseits des Strygy-Tales zieht sich der Gegner auf die Grenzhöhen zurück. Bei Orsova an der Donau gewann ein rumänischer Vorstoss Boden.

Balkan-Kriegsschauplatz:

Heeresgruppe des Generalfeldmarschalls Mackensen:

Feindliche Angriffe östlich der Bahn Marmoran-Cobatinu sind, wie am 2. abgeschlagen.

Mazedonische Front:

Die Höhe der Midze-Planina wird vom Feinde gehalten. Sonst ist die Lage vom Brespasee bis zur Struma unverändert. In fortwährendem Kampfe am linken Struma-Ufer ging das Dorf Jeniköi wieder verloren. Ludendorff, erster Generalquartiermeister.

Berlin. Die „Münchener Abendzeitung“ schreibt: Protopopow, der neuernannte russische Minister des Innern, soll sich, als er aus London heimkehrte, geäussert haben, dass er in England die Ueberzeugung gewonnen habe, dass England eher ein Feind als ein Freund Russlands sei. Nach dieser Aeusserung empfing der Zar Protopopow im Hauptquartier, der im Kronrate seine Aeusserung detailliert begründete und sein politisches Programm darlegte: „Wir wollen uns selbst regieren und wollen uns nicht auf Jahrhunderte den Ausbeutern ausliefern.“ Vom Zaren wurde dieser Grundsatz akzeptiert. Darauf folgte der Sturz Sassonows und endlich die Ernennung Protopopowa.

Oláh csapatok nagy veszteségei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Erdélyi frontunk főparancsnoksága körülbelül egy hetes tapasztalat után már véleményt alkothatott magának arról, hogy milyen is tulajdonképen az a hadsereg, amellyel most vivjuk véres harcainkat.

— Mindenesetre meg van az az előnye — mondotta el egy magasrangú vezérkari tiszt, — hogy teljesen friss, és kompakt, de egyuttal meg van az a hátránya, hogy nincsenek tapasztalatai. Ott, ahol kisebb csapatok ütköznek össze és minden egyes ember derekassága dönti el a sorsot, ez a tapasztalatlanság igen jól látható. En magam láttam, hogy Nagyszebentől délre egy előretolt előőrünkkel szemben az oláh járőrök elektromos zseblámpákkal kutatták át a területet, hogy a mi előőrseinket megtalálják. A tábori erődítések építésénél is kitűnik az oláh katona járatlansága.

— Általánosságban azonban el kell ismerünk, hogy az oláh jó katona. Erdélyi frontunk délnyugati részén nyolc óra hosszat tartottak ki az oláh csapatok a legnehezebb ágyutűzben és amikor megnyitottuk a gyalogsági támadást, kijöttek állásaikból és teljes rendben megnyitották a tüzelést a mi csapatainkra. Egyes oláh formációk mag az ötven százalékos veszteséget is állták és nem hagyták el helyüket. Általánosságban az oláhok vesztesége rendkívülien nagy. Nagyszebentől nyugatra, az Oriás hegyen, tüzérégünk két vadászszázalajat teljesen elpusztított és akik hozzánk átszótktek, egyhangulag azt mondják, hogy a századok állománya, amely 260 emberből állott, noha már egyszer kiegészítették őket, 200-ra apadt le.

— Az első időszakban igen sok volt a szökevény az oláh katonák között a Valcea ezredből, e foglyok vallomása szerint harminc százalék szökött hozzánk át. A foglyok azt mondják, hogy az oláh hadsereg hangulata igen jó. Minden ember el van tökélve arra, hogy utolsó lehetőségig küzd, mert Erdélyt el kell foglalniok. Általános az a nézet az oláh hadseregben, hogy legközelebb már nagy orosz erősítéseket kapnak és azután majd megkezdődik a nagy oláh előnyomulás. Ezt a hírt az oláh tisztek terjesztik, akik meg vannak arról győződve, hogy a háboru három hónapnál tovább nem tarthat.

— Hogy az oláh katonákat a megadástól visszatartsák, szándékosan terjesztik azt is, hogy a mi katonáink, különösen a magyarok, minden elfogott oláh katonát borzasztóan kínoznak és megcsönkítják és ezért kétségbeesetten védekeznek is, mert félnek a fogságtól.

— Az oláh katona felszerelése nagyon jó. Zsávoly blúza, posztó nadrágja és posztó köpenye van. Bakkancs helyett ópanka szorítja a lábát. A színe és az alakja az oláh tábori egyenruhának annyira hasonlít a mienkéhez hogy különösen a közelharcokban az összetévesztés veszélye lépett fel.

Mint már meg volt írva, ezért az oláh katonák balkarjukon fehér keresztet hordanak mert a sapkára vartott fehér gyöles nem volt elégséges megkülönböztetési jel. Általánosságban azt beszélik az oláh foglyok, hogy a háboru teljesen meglepte őket, egy szót se szóltak nekik, mikor a határra vitték arról, hogy a harctérre mennek. Csak egyvergyakorlatra és manőverre hívták be őket a mozgósítás alkalmára.

— Frumose manevre (szép kis gyakorlat) mondotta egy oláh fogoly, sokat jelentően legyintve a kezével.

Áttörhetetlen a német front.

— A trónörökös a béke lehetetlenségéről. —

— Távirati tudósítás. —

Amsterdam. Timesnek jelentik Newyorkból: Bayard Hail amerikai újságírónak többek között ezeket mondotta a német trónörökös: *A német nép szilárdul bizakodni abban, mert a nyugati front áttörhetetlen.* Rámutatott arra a megbeesülhetetlen előnyre, hogy Németország képes rövid időn belül szükség szerint erősítéseket cserélni a keleti és nyugati front között. Sajnálkozott a szomorú szükségességen, hogy háborút folytatni kell. *Ninsei remény.* — mondotta — *a közeli békére.* Az összes tábornokok, tiszték és katonák szívesebben látnák, hogyha a rengeteg munkát, tudományosságot és hősiességet, amelyet mostan az ellenség legyőzésére fordítanak, az egész emberiség közös ellenségei leküzdésének szolgálatába helyezhetnék.

Politikusok látogatása Petrozsényben.

— Távirati tudósítás. —

Budapest. A munkapártban ma este Tisza és a többi miniszterek meleg hangon üdvözölték Mangrà Vazult kinevezése alkalmából. A pártban nagy örömet idéztek elő az erdélyi harctérnek kedvező hírei. Különösen a petrozsényi bányagazgatásnak telefonjelentése, miszerint Petrozsény teljesen felszabadult. A bányákban lényegtelen károk történtek csupán. Holnap többen leutaznak Petrozsénybe s a felszabadított területekre.

Szófia. A bolgár vezérkar közli október 5-én: *Macedoniai front*; (Presha-tó Vardar közötti front): Helyeként élénk tüzérési tevékenység. Vardartól keletre nyugalom. Belacica hegység lábánál nincs változás. Az ellenséges tüzérési hatástalanul ágyuzta a poroji pályaudvart, mert tüzelésünk csakhamar elhallgattatta. *A Struma fronton* tüzérési, gyalogsági és géppuska-tüzelés. Egy ellenséges zászlóalj kísérlete, hogy az Ortjak hídfőtől Nevolen helység irányában előrenyomuljon, tüzérési tüzelésünkben megfiúsult. Az Egei-tenger partján nyugalom. *Román front*: A Duna mentén nyugalom. Az ellenség partraszállítási operációt Rjahovo falunál teljesen visszavertük.

Most már egyetlen román katona sincs partunkon. A legtöbb faluban, amelyet az ellenség megszállott, a román csapatok gyilkosságokat, erőszakot, gyújtogatásokat és hasonló cselekedeteket követtek el, amelyek szégyenét jelentik a nemzetnek, amely a kulturnemzet elnevezésre tart igényt. Dobrudzsában tüzelésünkben ellentámadásaink folyamán megfiúsultak az ellenség mindama erőfeszítései is, hogy Karabadsza—Sofular—Amzatsa—Perveli vonalon levő állásaink ellen előrenyomuljon. Az ellenség több hatalmas támadása szintén megfiúsult. A többi fronton élénk tüzérési tevékenység. A Fekete tenger partján tengerészeti repülőgépeink Mangalia magasságában bombákkal megtámadtak egy ellenséges hadihajót és gyors visszavonulásra kényszerítették.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az október harmadiki és negyediki szerb hivatalos jelentés bejelenti hét falunak az elfoglalását. Ezek a falvak O-Szerbia területén fekszenek, s legfontosabb közöttük Kenalit, amely Florina-Monasztir között fekszik. A szerb hivatalos jelentés szerint a fölszabadított szerb területek nagysága kétszáz négyzet kilométer.

tak, majd baj nélkül visszatértek kiinduló helyükre.

A bolgár és német csapatok ezután támadásba mentek át és október 4-én kiverték a románokat Rahovából. Az ellenség pánikszerűen menekült Tutrakán felé, amerről azonban újra német és bolgár haderők támadták meg őket, úgy hogy bekerítésük és megsemmisítésük teljessé vált. A román csapatok visszavonulásuk alkalmából Rahovóban és környékén ismét bestialis kegyetlenkedéseket követtek el.

Szófia. Az oláhok és oroszok vakmerő dunai expedíciójának a céljáról itteni illetékes körök meglehetősen egyértelműen vélekednek. Hogy az ellenség önálló akciót kezdhesen, legalább százezer emberre lenne szüksége, ilyen nagy hadsereget pedig most nagyon jól használhatna Dobrudzsában. A Rahovóban partra szállott orosz és oláh csapatrészeknek tehát nem annyira stratégiai, mint inkább erkölcsi, vagy még helyesebben: erkölcstelen célja volt.

A legutóbbi dobudzsai vereségek a legrosszabb hatást tették Romániában, még a legdühösebb entente-pártiak is kétségbeestek. Meg kellett tehát próbálkozni valami kirándulással a bolgár földön, még pedig Ruszcsuk és Tutra-

kán között. Talán azt remélték, hogy ily módon a dobudzsai bolgár sereg hátát veszélyeztetik, ott talán pánikot kelthetnek és a Dobrudzsában harcoló bolgár csapatokat arra kényszeríthetik, hogy csapatrészeket küldjenek Rahovó felé. Erre azonban a bolgároknak és szövetségeseiknek egyáltalában nem volt szükségük és csapatokat onnan nem kellett elvonni, mert közelebb is voltak elegendő csapatok, hogy az ellenséget összemorzsolják.

Szófia. A rahovói expedíciónak érdekes diplomáciai előjátéka is volt. Az elfogott orosz tisztok vallomása szerint az expedíció végrehajtását a román kormány legnyomatékosabb kívánságára határozták el.

A román kormány és a főparancsnokság kieszközölte az orosz főparancsnokságnál, hogy a dunai átkelésben orosz csapatok is részt vesznek, sőt az átkelést főképp orosz erőkkel és orosz hadianyaggal hajtják végre, mert különben a román kormány képtelen lenne az ország belső helyzetén uralkodni és az ellenzék jogos szemrehányásokat tehetne, hogy Románia magára maradván csak vereséget szenved. Az orosz főparancsnokság erre elfogadta az expedíció tervét és a Dobrudzsza frontra még egy hadosztályt küldött, a XV-iket és hozzájárult ahhoz, hogy az entente valamennyi balkáni fronton egyszerre magyaranyu támadást kezdjen.

HÍREK.

— Az északi államok nem közvetítik a békét. Stockholmból táviratozzák: Hamerskjöld svéd miniszterelnök a Szociáledőrsz munkatársa előtt kijelentette, hogy a szeptember huszonharmadikán kiadott kommunikében szereplő három északi kormány a jelenlegi körülményekben a békeközvetítés kezdeményezését nem látja indokoltnak.

— Tegyük fel, — mondá a miniszterelnök — hogy elhatároztuk volna magunkat a béke közvetítésre. Ez esetben kompromittálhattuk volna a központi hatalmakat, akiknek ellenségei azt gondolhatták volna, hogy Németország kérte közbenjárásunkat. Különben is eredményre nem lett volna kilátásunk és nem remélhattük volna a közeli békét. Amerika szerencsés helyzetben van. A legnagyobb semleges hatalom és mérhetetlen segédforrásokkal rendelkezik, ezért Amerikát nem aggaszthatja, hogy népszerűtlenné válik.

A miniszterelnök végül visszautasította azt a híresztelést, mintha Svédország a háboruba akarna avatkozni.

— **Katonai kinevezések.** A hivatalos lap mai száma közli: A király a 2. népfelkelő parancsnokság nyilvántartásában szolgáló Dénes Jakab dr. és Meszlényi Emil dr. népfelkelő hadnagyokat népfelkelő főhadnagyokká, Kraljevic Mátyas, Horváth József, Hess Márton, Enyedi Zsigmond és Reich Ignác népfelkelő tisztjelölteket népfelkelő hadnagyokká nevezte ki és Doba Sándor tartalékos hadnagyot pedig főhadnaggyá való egyidejű kinevezése mellett a 2. honvédegyalozegredhez helyezte át.

— **A vak katonáknak** Gruber Huska Arad 5 koronát és Matowszky önkéntes tüzoltó-főparancsnok 5 koronát küldött a vak katonák javára. Az összegeket a kiadóhivatal rendeltései helyére juttatja.

Oláh seregek pusztulása Rahovónál.

(Mi volt a célja a dunai átkelésnek?)

— Távirati tudósítás. —

Szófia. Rahovónál nem kevesebb, mint öt román ezred kelt át a Duna jobbpartjára. A románok a ködös éjszakákat fölhasználva, szeptember 25-én kezdték meg a csapatok átszállítását a folyón, anennyiben előbb a Rahovó község előtt levő szigeten kötöttek ki, ahonnan azután hidat vertek.

A román hadvezetőségnek ez a vállalkozása meglepetés volt, azonban csakhamar Rahovó felé irányították Ruszcsukból és Tutrakánból a bolgár és német erőket. Mielőtt azonban a katonaság operációja megkezdődött volna, szükségessé vált, hogy a románok rögtönzött hidját elpusztítsák. Ez a feladat rendkívül nehéz volt, nemcsak az ellenséges tüzelés, hanem az aknák miatt is. Monitorjaink fényesen oldották meg ezt a feladatot. A Duna két oldaláról ki voltak téve az ellenség ágyútüzelésének, azonban az aknák során keresztül is eljutottak a hid közelébe és miután ezt szétrombolták, a román parti ütegek ellen fordul-

LEGUJABB.

Reggel 4 órakor érkezett jelentés.

Románia széles rétegei követelik az erdélyi hadjárat beszüntetését. — Bukarest Mackensen felvonulásától fél

Stockholm. Az orosz lapoknak jelentik Galacból: A dobrudzsai harcok ismét hevesebbek lettek. A románok minden erejüket harcba vetették. A szerb osztagok parancsot kaptak, hogy az ellenséges vonalakat mindenáron törjék át, de váratlanul oly nagy ellenállásra bukkantak, hogy a szerbek legnagyobb része elpusztult. Alig menekültek meg néhányan. Konstanzából az orosz és angol alattvalók konzuljaik felszólítására eltávoztak és Szulinában telepedtek le.

London. A Morning Post jelenti Bukarestből: Az erődítmények csapatainak megerősítésére nagy orosz csapatzállományok érkeztek.

Hága. A Rjecs Bukarestből arról értesül, hogy Romániában az orosz ellenes hangulat naponta növekszik és izgatottan hangoztatják, hogy Görögország nem tartotta be a katonai egyezményt és cserben hagyta Romániát. Az

oláhok Dobrudzsában nagy embervesztéssel és terveik feláldozásával fizették meg az oroszok cserben hagyását. A nép izgalmát növeli az a hiedelem, hogy a központiak előre kiszámított tervből az oláhokat becsalják Magyarországra, hogy visszavonulásukat elvághassák. Egyre szélesebb rétegek követelik az erdélyi hadjárat felhagyását, mert félnek, hogy Mackensen Bukarest ellen felvonul. Bratianu politikáját most már mindenki elítéli és a ruszofil lapok képtelenek a közvélemény lecsillapítására.

Milano. Az Avanti jelenti: Az olasz kormány a szociálista képviselők ellen folyamatba tett bünyügyi eljárást megszüntette és az elfogató parancsokat visszavonta. A képviselők békepropagandát üztek.

Kitüntetések. A hivatalos lap mai száma közli: A hadsereg főparancsnokság az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismeréséül Gulácsi Mátyás törzsőrmesternek, Paulheim Elek tartalékos zászlósnak, Csicsai János tiszthelyettesnek, Balogi Dezső őrmesternek, Tisza Péter tizedesnek, Vörös Péter, Kandó József és Szabó István huszároknak a 3. honvéd huszárezredben és Körössy Mihály tartalékos hadnagynak a 2. honvéd gyalogezredben az I. osztályú ezüst vitézségi érmet, Csoboth Dénes szakaszvezetőnek, Kis Pál törzsőrmesternek, Sütő János, Farkas Imre, Bartos János és László György huszároknak a 3. honvéd huszárezredben, Szabó Kornél, Strifler Ferenc, Krebsz Péter és Glattstein Vilmos tartalékos hadnagyoknak, Quittner Károly és Reitner István tartalékos zászlósoknak, Zavada Károly tartalékos hadapródnak, Bartolomey Pál tiszthelyettesnek, Serbán Traján tartalékos őrmesternek, Pécsi Lajos őrmesternek, Komlóssy János népfelkelő szakaszvezetőnek, Tóth József, Gera Ferenc és Györki István őrzetőknek, Wohland József, Mayer József és Kurucz Ferenc tizedeseknek, Zsoldi János, Farkas András és Kerekes János honvédeknek, valamennyien a 2. honvéd gyalogezredben, a 2. osztályú ezüst vitézségi érmet adományozta.

— **Ahol erőszakkal tartják vissza a menekülteket.** Köztudomású, hogy az ország legtöbb helyén őszinte szeretettel fogadták a menekülteket és igazán testvéries bánásmódban részesítik őket. Olyan fogadtatásra azonban, mint Bácskában, talán még a menekültek sem számítottak, mert Magyarországnak ezen a leggazdagabb vidékén valósággal tejbe-vajba fűrosztják a hontalan erdélyieket, hogy elfeledtesék velük a futás szenvedéseit. Bácsbodrogyvármegyében a Krassószörénymegyéből eltávozott menekülteket helyezték el. A kormány néhány nappal ezelőtt úgy intézkedett, hogy ezek a menekültek már visszatérhetnek otthonukba, mert Krassószörénymegye legnagyobb részén nincs veszély. Amikor a községhezára megérkezett a kormány utasítása és kihirdették a nép között, a legnagyobb telzudulással fogadták a hírt. Zomborból azt írják nekünk, hogy a bácskai községek legtöbbszörében a nép a szó szoros értelmében visszatartja a menekülteket, ha azok haza akarnak utazni. Van olyan község, ahol a esendőségeknek kell közbelépni, mert a menekültek csak így szabadulhatnak ki a bácskai földesgazdák marasztaló karjai közül. Bizony a mi környékünkön példát vehetnénk erről...

— **Botrány a Nemzeti Orfeumban.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Tegnap este nagy botrány játszódott le az Erzsébet-köruti Royal Nemzeti Orfeumban. Épen Nagy Endre konferált, amikor belépett a helyiségbe egy uriember, aki állandó vendége a mulatóhelynek. Sebon Luiza táncosnő nagy örömmel üdvözölte és pezsgőt hozatott vele. A táncosnő sokat ivott és folyton új meg új italt hozatott. A vendég megunt a mulatózást és véget szakított az ivásnak. A táncosnőnek már a fejébe szállt az ital és ekéseredetten kiabált: — Hozass még pezsgőt, vagy pedig odaülök a tisztékhez! — mutatott egy asztalra.

Az uriember vállat vont és nem törődött többet az ittas nővel. A táncosnő valóban átült a tiszték asztalához, akik nagy kacagással fogadták. A nő most már csak azért ivott, hogy az elhagyott férfit bosszantsa, de az nem reagált rá. Közben egy óra lett és a közönséget eltávolították a helyiségből. A részeg nővel nem birt a személyzet. Levotette magát a földre és nem akart távozni. Egyszerre föluggrott, a páholy széléhez szaladt és elkialította magát: — Itthagytam! Elhagyott!

A pincérek utána szaladtak, de már késő volt. A táncosnő levette magát az emeletről és eszméletlenül terült el a földön. Az arcán sérült meg erősebben és az orrából dült a vér. Azonnal hívták a mentőket, akik a Rókus-kórházba szállították.

— **Köztársaság ellenes mozgalom Franciaországban.** Berlinből táviratozzák: A párisi „Humanité” című lap írja: Franciaország katonai kórházaiban köztársaság ellenes és a királyságot visszaállítani törekvő mozgalmak folynak.

— **Izraelita istentisztelet.** A templomi előjáróság közhírré teszi, hogy a jomkipuri istentisztelet pénteken, október hó 6-án este 5 és fél órakor, 7-én reggel 7 órakor kezdődik. A katonák és menekültek ünnepi vacsorájukat péntek délután 4 és fél órakor a nőegylet Zrinyi-utcai helyiségében kapják.

— **Menekülteket keresnek.** Hajdu Istvánné Vulkánról menekült keresi szüleit, Katona Józsefet és családját és apósát Hajdu Istvánt, akik a marostordamegyei Nyáradremete községben laktak. Szíves értesítést O-Szentanna, 740. szám alá kér.

— **Menekült pénzügyi hatóságok.** A csikszeredai pénzügyigazgatóság Törökzentmiklósról Debrecenbe tette át székhelyét és ott a debreceni pénzügyigazgatósági épületben működését megkezdte. Ugyancsak oda helyeztetett át a mellé rendelt számvevőség, a csikszeredai és gyergyószentmiklósi kir. adóhivatal is működésüket szintén megkezdették.

— **Az olasz miniszterelnök útja.** Luganoból táviratozzák: A nemzeti egyesület meghívására Boselli olasz miniszterelnök több napig tartó látogatást tett Milanóban. A látogatás célja a maga részére nyerni meg a lombard főváros lakasságát, amelynek többsége még ma is háboru ellenes.

— **Segítsük a menekülteket.** Az erdélyi menekültek felségélyezésére újabb adományok érkeztek Kintzig János főispán hivatalába: Felner Mártonné 20, Kürtösi Iparos Olvasókör 104, Frankl József 50, Rechs Ferenc altábornagy újabb gyűjtése az aradi helyőrség körében 98, Szathmáry Béla dr. 10, Kadincezy Jánosné 10 korona.

— **Ertesítés.** Az intézet t. tagjait értesíteni kívánjuk, miszerint a Transsylvania á. k. biztosítobank m. sz. nagyvezetési igazgatósága ideiglenesen Aradon telepedett le a működését Széchenyi-u. 1. sz. a. II. emeleti irodájában megkezdte. Arad, 1916. október 3-án. Transsylvania igazgatósága. 5206

— **A hölgyközönség figyelmébe ajánlom** dus választéku kosztümszövet-raktáramat. Varga Kálmán női szabó, Arad, Deák Ferenc-utca 39. I. emelet. 4952

Anglia sikereinek titka.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Kreuz Zeitung Eisenhardt Volfgangnak a kiváló publicistának egy cikkét közli, melynek címe: *Mik az okai Anglia külpolitikai sikereinek?* Ebben a cikkben vannak olyan mondatok, melyek szokatlanul értelmes és nyugodt felfogásra vallanak. Az angol sikerek első oka Eisenhardt szerint az angol nép sajátos szellemi állapotában rejlik. Az angol ma a politikában a kelták ravasságát, a délnémetek ellenállóképességével, az északnémetek makacsságát a normanok vakmerő vállalkozási kedvével egyesíti. Aztán így folytatja tovább:

„Az angol politikának első nagy alapvonalása, amely azt a mi német állami életünk sok korszakától erősen megkülönbözteti az, hogy az angol politika mindig objektív, józanul a dolgok mélyére ható és sohasem szentimentális, mint a német. Az angol megszokta, hogy a politikát az eszével csinálja, nem pedig a szívével, sőt fantáziájával, mint a németek. Az angol nem ismeri az idegen népek iránt való lelkesedést, sem pedig az idegen országok érdekében való ideális önfeláldozást. Míg a német a politikában mindig a szeretet, vagy a gyűlölet után indul, az angol állami életében mindig számító kereskedő marad, a mely a világhelyzet minden jelenségénél azt a kérdést teszi fel önmagának: milyen haszna, vagy kára lesz ebből Angliának? A föld egyetlen népe sem érte el a politikában az angoloknak ezt az objektív józanságát.”

Ez valóban találó. S ezért meg kellene tanulnunk nekünk németeknek, hogy a külpolitikánkat ne a szeretet, de még kevésbé a gyűlölet irányítsa. Mindazok, akik gyűlöletet, vagy más érzéseket plántáltak a nemzetek politikai harcai közé, megakadályozták egy objektív és józanul a dolgok mélyére ható politikának a kialakulását és ezáltal a politikai sikert. De a Kreuz Zeitung dolgozó társa még tovább megy:

„Idetartozik Angliának második nagy előnye, hogy tudniillik ott a nép 300 év óta a parlament állandó működése folytán politikára és az állami életben való tevékenységre nevelődött. Mialatt mi mindössze a múlt század közepe óta kezdtük a politikát népszerű dologgá tenni s azt parlamenti életünk teljes nyilvánossága előtt tárgyalni. Ha semmi kedvünk sincs is Németországba az angol parlamentárizmust bevezetni és inkább akarjuk a monarchikus állapotot fentartani, akkor sem szabad szem elől tévesztetni, hogy az angol

parlamentarizmusban az angol népnek nagy-szerű folyamatos politikai nevelése folyik. Az államkormányzat, különösen a külügyi politika, ott nem titkos művészet, mint a németek többsége előtt még ma is. Hanem minden angol generáció együtt nő parlamentjének munkálkodásával, mondhatjuk egyenesen belőle a világbirodalom nagy feladataiba. Így keletkeznek rendszeresen nevelt nép, amely az állam politikájával tudatosan foglalkozik s amely az államművészet kemény parancsait megtanulta érteni s amely államférfiainak mindazt megadhatja, ami Németországban, Bismarck ellenére is, még mindig hiányzik a politika minden zugának teljes ismeretét és egy mindent megértő nyilvános vélemény erős befolyásoló erejét.

A Kreutz Zeitungnak s eikkével bizonyára azok fognak teljesen egyet érteni, akik Németországban az angol parlamentarizmus szellemét akarják bevezetni. Igaz azonban az, hogy csak a parlamentarizmus nevelhet egy népet ma nagy politikai feladatok megértésére. És csak, egy a néppel együttérző parlament gyűjtheti össze azokat a talentumokat, amelyekre az állami életnek szüksége van.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Ahol muszka fogó a tömlőtartó. Bajáról jelentik, hogy a város határában lévő Hartmann-féle tanyán a napokban betörés volt és a tettesek négy lovat és egy kocsit buzárt vittek magukkal. A betörők cigányok voltak, a kiket pár nap előtt fogott el Monostoron egy csendőr. A csendőr a cigányokat, akik katonaszökevények voltak, bekísérte a község házára, ahol megtörtént különös dolog, hogy a cigányok őrzését egy orosz hadifogolyra bízták. A cigányok természetesen az éj leple alatt megszöktek s azután követték el a tanyán a betörést. A bajai rendőrség széleskörű nyomozást indított a betörők után, akiket a katonaszökevény cigányok személyében Horgoson sikerült elfogni.

EGYESULETI ÉLET.

(*) Az Aradi Magántisztviselők Egyesülete. Rendkívül csinos kiállítású füzetben számol be az Aradi Magántisztviselők Egyesülete az utolsó évek történetéről, amelynek legkiemelkedőbb momentuma az, hogy az egyesület kiküzdötte a felső leányiskolát Aradnak. Marot Sándor szépen megírt titkári jelentése az egyesületi számadások és tagok névsora található a könyvben, amelynek kiállítása az Aradi Nyomda r. t. technikai készségét dicséri.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. október 6-án pénteken:

A) Bérlet. Diszlocadás. A) Bérlet.

1848.

(A székelyek harca.)

Látványos színmű.

Kezdeté 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltéért nem vállalunk felelősséget.)

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik felejtethetlen

Irénye

gyermekünk elhunyt alkalmából mély-séges fájdalomunkat részvétük kifejezésével enyhíteni voltak szívesek. fogadják ez uton is hálás köszönetünket.

Honotó, 1916. október 8.

Schvaroz Sámuel
és családja.

5236

**Az izraelita nagy ünnep miatt
a Simay-gőzfürdő kivételesen**

ma délután

is a n. é. közönség rendelkezésére áll.

5239

Az Erdélyből menekült

Szarvasmarhák

eladása

Pankofa községben

5105

f. évi október hó 7-én

kezdődik.

Használt ólom megvételre keresetlik.

20961—1916. k. h.

Hirdetmény.

A korpá és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozata tárgyában kelt 2780—1916. M. E. számú kormányrendeletet, a következőkben teszem közzhírré:

Korpát, köles-takarmánylisztet, köleshéjat, olajosagácsát, cukorszörpöt, (melasse-t) szárított répaszelelet, valamint szárított moslék és törkölytéléket sem magukban, sem állati táplálkozásra alkalmas más anyagokkal keverve, vagy takarmányozásra alkalmis módon feldolgozva másként, mint a ministerium 2966—1915. M. E. számú rendelete alapján (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 10. napján megjelent 184. számában) alakított korpaközpont közvetítésével forgalomba hozni nem szabad.

A malomvállalat annak, aki a 2117—1916. M. E. sz. rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 1. napján megjelent 148. számában) 7. §-ában megszabott őrlési tanúsítvány alapján kizárólag saját házi és gazdasági szükségletére őrlítet, az ezen őrlésből származó korpát kiszolgáltathat, ha pedig azt az őrlítet átvenni nem kívánja, a Korpaközpont útján forgalomba hozni köteles.

Az ezen §. alapján átvett korpát az átvevő csak saját állatainak takarmányozására használhatja fel, s ha 'ármi okból ily célra fel nem használhatná, azt szintén csak a Korpaközpont közvetítésével adhatja el.

Az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár rendszerű minőség mellett mm-ként (100 kg.) tisztasulyra a következőkben állapítatik meg:

Az ipari termékek vagy hulladékok métermésszánkénti legmagasabb árai: Korpá K 20. Köles takarmányliszt K 86. Köles héj K 16. Repce-pogácsa K 80. Vadrepce-pogácsa K 80. Napraforgómag-pogácsa K 40. Gomborkamag-pogácsa K 40. Tökmag-pogácsa K 45. Lenmag-pogácsa K 40. Kendermag-pogácsa K 20. Keményítőgyári szárított tengeri-moslék K 82. Keményítőgyári szárított burgonya-moslék K 19. Szárított sőtörköly K 26.

Ezeket a legmagasabb árakat, melyek magukba foglalják a rakodállomáshoz való szállításnak és a berakásnak költségét is, szájk nélkül, készpénzletetés mellett törént berakás esetére kell érteni s ezek az árak egyaránt vonatkoznak úgy belföldi mint külföldi származású nyers anyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat veszítik a ministeriumnak a korpá forgalomba bocsátásának szabályozásáról 2966—1915. M. E. szám alatt és a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár megállapításáról és ezen cikkek előállításának, azaz forgalombahozásának és szállításának szabályozásáról 4185—1915. M. E. szám alatt kiadott ren-

deletei, (l. az utóbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 18. napján megjelent 267. számában, kivéve a 2960—1915. M. E. számú rendeletnek 3. és 7. §-ában, valamint a 4183—1915. M. E. számú rendeletnek 1. §-ában foglalt, a Korpaközpont megalakítására vonatkozó rendelkezéseket, amelyek azzal egészítettek ki, hogy amennyiben a Korpaközpontba az említett §-okban megállapított létszámon felül több tagnak kiküldése válnék szükségessé, ez iránt a földművelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg intézkedik.

Arad, 1916. szeptember hó 14.

Green, főkapitány.

Magyar gyógyborok

**Kitünő minőségű hegyaljai fehér
édes borral készítve.**

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, finom fűszeres ízű, zsonzitó, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteg részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1045

**Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.**

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetésért ára 5 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 20 fillér.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Házasság.

Házasság céljából

keres nővére részére végzett gör. kat. román teológust, egy községi jegyzőt. Homomány tízezer korona vagyon és a községi lelkesítő állás. Komoly pályázók adják be ajánlataikat a lap kiadóhivatalába „Teológus” jellegre. 5237

Levelezés.

Asszony vagy Leány.

Választani nagy feladat. Nagy feladatok megoldására pedig képtelen vagyok. Ha majd egyszer tiszta lesz a láthatár, engedelmükkel csatlakozni fogok. Rosszcsont. 5238

Vigkedélyű.

Intelligens, művelt hölgy tisztességes ismeretségét keresi felelteni kívánó férfi, kívül jó pajtásaként együtt járna szórakozás céljából színházba, cigányzenés házházba. Személyi adatokat részletesen ismertető, teljes című levelek „Jó pajtás” jellegre a lap kiadóhivatalába kérek. 5240

Oktatás.

Deutsche Privatstudien

sucht eine geflüchtete diplomierte Lehrerin. Näheres bei Hirschler, Spezerelgeschäft, Forray-gasse 3. 5242

V. gimnáziuma.

menekült jó tanuló fiú, alsóbb osztályú diákokat, esetleg szállás és ellátás ellenében, oktatásban részesítené. Német nyelvet perfekt beszéli. Cím a kiadóhivatalban. 5238

Polgári és elemi iskolai tanulók oktatását vállalom. Magánvizsgára előkészítek. Cím a kiadóban. 5241

Franciául perfektül

beszélő intelligens hölgy órákat adna. Cím a kiadóhivatalban. 5229

VII. gimnáziuma leány

vállal bármilyen iskolába járó növendék előkészítését, esetleg német és francia nyelvben való külön tanítást. Cím a kiadóhivatalban. 5238

Gyógyászat.

As angor

fájdalmcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue balsam ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Alkalmazást keres.

19 éves kereskedő

segéd állást keres, október hó 15-re. Cím a kiadóhivatalban. 5217

Alkalmazást nyer.

Fűtésre

ügyes, megbízható elárúsító keresetlik. Cím a kiadóhivatalban. 5234

Egy, esetleg két

fűszerüzemében jártas tanuló keresek. Fischer Nándor, Kossuth-u. 13. 4008

Keresek

jobb leányt egy gyermek mellé vidékre, ki a háztartásban is segítkezik, lehet menekült vagy hadiárva. Német ajku előnyben. Cím a kiadóban. 5219

2 napos összeműzés

szoptatós dada azonnal felvétetik Thökölytér 5/a., I. em. 5243

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fiú, k'k a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Uzletek.

Akinek

bármely szakmába vágó jóforgalmu átadó üzlete van, írjon ajánlatot Grünwald Albertnek Kunmadarásra. 5187

Borbélyüzlet

berendezéssel vagy anélkül betegség miatt azonnal kiadó. Bővebbet íj. Weissz Mór, Wesselenyi- és Varjassy József-u. sarok.

Kossuth-néző 29. szám alatt

egy jóforgalmu kocsmal helyiség f. év november 1-től bérbeadandó. Ertekezhetni ugyanott a háztulajdonosnál. 5198

Vidékre keresek

keresztény kocsmáros. Ugyanott szatócsüzlet is folytatható. Cím a kiadóhivatalban. 5193

Lakást keres.

Magánházt.

lehetőleg a belvárosban közel, bérbe vennék. Ajánlatokat a kiadóhivatalba továbbítani. 5230

Kiadó lakás.

Kiadó

2 szoba, fürdőszoba, konyhaszobával. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5235

Andrássy-tér 2 sz.

alatt egy i. emeleti utcai lakás, mely iradának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Vétel és eladás.

Üvegek,

féltiteres, iteres és nagyobbak, eladók Apponyi Albert ut 2. szám, földszint 4. ajtó. 5232

Ein Offizierspferd

gut geritten, schwarz, 11 Jahre alt, ist zu verkaufen. Adresse in der Administration. 5197

Egy jól belevagolt

fekete tiszti hátaslo, 11 éves, kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5196

Zöldé öszi imakönyvek

kaphatók Pichler Nándor papirkereskedésben és könyvnyomdájában, Szabadság-tér 1. Telefon 208 sz. 611

Tűz-éleadás.

Az Acsev, alvóval arduüzlete merkezd tűzif termékeinek eladását. Selejtmentes bükkhasább és dorongfa, waggontelekekben megrendelhető az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak arduüzletvezetőségénél, Arad, József főherceg-ut 22., földszint. 4366

Egy alig használt oryenáramu

2 1/2 lóerős motor kiadó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különféle.

Összes Irógépek

felszerelési raktára és javító-műhelye Sinauer-néző 2. Telefon 11-41. Irógépszakt. 4701

As Anzor

aranyér-kupok mindenben pótolják a Haemorrhoid-kupok, azonos összetételű folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Legtökéletesebb

citrompótló a Citrom-szórp fél és egész kilós üvegekben, ára kilónként 3 korona. Bredeti szépségügyi triss gyümölcsből készült hegyi málnaszórp fél és egész kilós üvegekben, kilónként 8.60 korona Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy Irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

8074—1916. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál a foyó évi október hóban megtartandó rendes havi közgyűlésen választás útján betöltendő és a városi fizetési táblázat XI. fizetési osztály III. fokozatába sorozott irodai segéd-tisztai állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1888 évi L. t. c. 19. §-ának második bekezdésében előírt képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelt, valamint a város szolgálataiban nem állók egészségi állapotukat igazoló tiszti orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérelmeiket hivatalomhoz f. évi október hó 10-ig bezárólag nyujtsák be.

Arad, 1916. szeptember 26-án.

Varjassy, polgármester.

676—1916. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széké az Arad város közönsége részére 1917. évben szükséges kefékötőszük szállítása iránt folyó év október hó 9-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Bánatpénzül letendő 100 korana készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

As árlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet résztvenni.

As írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtés megtartása előtt nyujtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánom-pénznek a városi pénztárban történt befizetését igazoló letétjegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

As árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlej-

tést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1916. évi szept. hó 25-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

özv. Szalkai Arminné

hímző és fehérnemű üzlete, előnyomda Arad, Weitzer János-u. 13. (Főpostával szemben.)

Női és férfi, gyermek kelengyék, intézeti és kórházi fehérneműek, legfinomabb anyagból, színes és fehér hímzések, fehérnemű varrások olcsó árban készülnék. — Uri leányok fehérnemű varrás, hímzés és szabás tanítására felvételnek. 8418

19647—1916.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a m. kir. Ministerium 2660—1916. M. E. sz. rendeletével az „Olaj és Zsiradékügyi Bizottság” megalakítása tárgyában a következőképp rendelkezett:

A magyar szent korona orszá-gainak növényi és állati olajokkal és zsiradékokkal való ellátására zsiradékügyi bizottság alakítottatik. A bizottság megalakítása iránt a kereskedelemügyi miniszter intézkedik.

A bizottság eredményes működése céljára a kereskedelem-ügyi miniszter elrendeiheti, hogy az említett cikkek termelésében és fogyasztásában érdekeit vállalatok üzemét ellenőrizze és evégből az üzleti könyvekbe és levelezésekbe is betekintsen.

A bizottságot ebben a működésében az érdekeit vállalatok kötelesek teljes mértékben támogatni.

Aki az elrendelt bejelentést nem teljesíti, vagy a bizottságnak az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseit meg nem tartja, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és hat hónapig terjedhető elvárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Green, főkapitány.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppe” folyadék és „Peppe” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppe folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppe hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyáson kell az ANAGALLIN szóra. A használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájrüregot desinfiálja, utólsó gan kallemes. Ara egy porcellán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJOS ÁRPÁD

Gyógyszerár Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Meryeházzal szemben.)